

V.

Informace o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31.12.2019

Úřad vlády České republiky
Odbor lidských práv a ochrany menšin
Oddělení kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny
a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny
Praha 2020

Obsah

Úvod.....	3
1. Ministerstvo kultury.....	4
2. Ministerstvo pro místní rozvoj.....	7
3. Ministerstvo obrany	9
4. Ministerstvo průmyslu a obchodu	10
5. Ministerstvo práce a sociálních věcí	12
6. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.....	24
7. Ministerstvo vnitra	28
8. Ministerstvo zdravotnictví	33
9. Ministerstvo zemědělství	37

Úvod

Předložený dokument je vypracován na základě odst. III. bod 5. usnesení vlády ze dne č. 739 ze dne 14. října 2019 o Zprávě o stavu romské menšiny v České republice za rok 2018, který ukládá zmocněnkyni vlády pro lidská práva předložit vládě do 30. června 2020 informaci o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31. prosince 2019.

Informace obsažené v předloženém dokumentu vychází z podkladů předložených jednotlivými ministerstvy, kterým byly uloženy úkoly za účelem zlepšení situace Romů v České republice. Materiál má za cíl informovat vládu o plnění usnesení vlády z předchozích let, které se týkají aktivního postupu státní správy v integraci Romů. Je však nutné konstatovat, že některé z uložených úkolů jsou plněny spíše formálně a zaslané podklady zcela nereflktují zadané úkoly. Podklady pro vypracování tohoto materiálu vykazují také aktivity daného rezortu, které ne zcela souvisí s integrací Romů v České republice nebo jsou pojmány pouze na obecné rovině bez hloubkové analýzy plnění úkolu. Na tento problém v roce 2019 upozornili také občanští členové Rady vlády pro záležitosti romské menšiny. V této souvislosti přijala Rada vlády pro záležitosti romské menšiny usnesení č. 10/2019 ze dne 21. října 2019, ve kterém, mj., „bere na vědomí dosud ne zcela dostatečné a příliš pomalé plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31. prosince 2017 a 31. prosince 2018“ a „doporučuje vládě, aby po přijetí Strategie romské integrace 2021 – 2030 provedla revizi přijatých usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády“.

Na základě výše uvedeného je tak předpokládáno, že během roku 2021 dojde k revizi usnesení vlády, jež stanovují úkoly pro jednotlivá ministerstva, a to v návaznosti na přijetí nové Strategie romské integrace 2021 – 2030.

1. Ministerstvo kultury

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru kultury průběžně podporovat, v rámci existujících dotačních programů, včlenění romské kultury, při zachování její jedinečnosti, do většinové kultury české společnosti.

V dotačním řízení v programu na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v České republice v roce 2019 byly oceněny dva projekty příslušníků romské národnostní menšiny. Dotace ve výši 1.100.000 Kč byla poskytnuta na projekt Světový romský festival KHAMORO 2019, který předložilo Slovo 21, z. s., a dotace ve výši 150.000 Kč na projekt Putovní výstava „Zaniklý svět“ – Ostravou a městy Moravskoslezského kraje, který předložil Výbor pro odškodnění romského holocaustu v ČR, z.s. V rámci uvedeného dotačního řízení poskytlo Ministerstvo kultury (dále jen „MK“) dotace v celkové výši 10.242.900 Kč, z toho pro romskou národnostní menšinu 1.250.000 Kč, tj. 12,2 %.

V dotačním řízení v programu na podporu integrace příslušníků romské menšiny bylo v roce 2019 oceněno 23 projektů, poskytnutá částka dotace činila celkem 2.282.700 Kč.

Kromě výše uvedených dotačních řízení, spadajících do náplně odboru regionální a národnostní kultury, získávají projekty příslušníků romské menšiny rovněž podporu z dalších programů MK. Odbor médií a audiovizí je garantem dotačního řízení v programu Podpora rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin. V roce 2019 byla celková částka na zajištění tohoto programu ve výši 20.850.000 Kč, projekty romské menšiny byly podpořeny částkou ve výši 3.270.000 Kč (15,7 %). Jednalo se o tyto projekty – Kereka/Kruh (časopis určený mládeži), Romano džaniben/Romské vědění (almanach), Romano hangos/Romský hlas (periodikum novinového formátu) a Romano vodi/Romská duše (magazín).

V gesci odboru umění, literatury a knihoven jsou poskytovány dotace na podporu různých kulturních projektů. Při hodnocení projektů v dotačních řízeních je rozhodující umělecká, resp. odborná kvalita projektů, nikoli jejich vztah k problematice romské menšiny. Ovšem dotované kulturní projekty ve svých konečných důsledcích přispívají ke zlepšení situace romské menšiny v České republice, především v oblasti přístupu jejích příslušníků ke kultuře a naopak i k poznání kultury romské menšiny.

Některé projekty, které byly v roce 2019 spolufinancovány dotacemi poskytovanými ze státního rozpočtu v oblasti profesionálního umění, přímo podporují kulturní dialog a poznávání kultur národnostních menšin, romskou menšinu nevyjímaje. Jde především o velké multikulturní festivaly, jejichž cílem je, mimo jiné, přispět ke vzájemnému poznávání české společnosti a příslušníků jiných národností a etnik, což v konečném důsledku přispívá ke vzájemnému pochopení a toleranci mezi českou většinou a národnostními menšinami včetně menšiny romské, potažmo k jejich lepšímu začleňování do většinové společnosti. V oblasti profesionálního umění tak byla např. poskytnuta finanční podpora na hudební program světového romského festivalu Khamoro (příjemce dotace Slovo 21, z. s., částka

50.000 Kč) a na Respect world music festival (příjemce dotace Rachot Productions, s. r. o., částka 1.800.000 Kč).

V souladu s nařízením vlády č. 288/2002 Sb., je vyhlašováno dotační řízení Knihovna 21. století, určené knihovnám evidovaným dle knihovního zákona č. 257/2001 Sb. Jedním z okruhů je podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců. Finanční prostředky jsou žadatelům poskytovány na realizaci besed a výstav s cílem poznávání jiných kultur a na nákup knihovního fondu pro národnostní menšiny. V roce 2019 byla poskytnuta dotace na projekt Příběh Romů (příjemce dotace Chomutovská knihovna, příspěvková organizace, částka dotace 17.000 Kč).

Projekty dotované odborem umění, literatury a knihoven přispívají ve větší či menší míře k tomu, aby příslušníci romské menšiny nebyli ohroženi sociálním vyloučením ve smyslu § 3 písm. f) zákona č. 108/2006 Sb.; rovněž tak, slovy zákona č. 108/2006 Sb., tyto akce přispívají, resp. mohou a mají přispívat, k sociálnímu začleňování příslušníků romské menšiny (pokud jsou již konkrétní její příslušníci v situaci sociálního vyloučení). Přispívají rovněž k naplnění některých práv, která romská menšina, stejně jako jiné národnostní menšiny, má podle zákona č. 273/2001 Sb., jde o právo na aktivní účast na kulturním a společenském životě (§ 6 odst. 1 uvedeného zákona) a o právo na rozvoj kultury příslušníků národnostních menšin (§ 12 uvedeného zákona).

Veškeré projekty, podpořené v rámci existujících dotačních programů, lze označit jako projekty, které včlenění romské kultury do většinové kultury české společnosti významně přispívají. Jejich souhrn je uveden v následujícím přehledu.

Tabulka 1 Přehled projektů podpořených z rozpočtu Ministerstva kultury

Podpora kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin – romská národnostní menšina		
příjemce dotace	název projektu	dotace (Kč)
Slovo 21, z. s., Praha	Světový romský festival KHAMORO 2019	1.100.000
Výbor pro odškodnění romského holocaustu v ČR, Hořice	Putovní výstava „Zaniklý svět“ – Ostravou a městy Moravskoslezského kraje	150.000
Celkem		1.250.000
Podpora integrace příslušníků romské menšiny		
ARA ART, z. s., Praha	ARA ART 2019, celoroční činnost	291.244
Asociace romských představitelů Libereckého kraje, z. s., Jablonec nad Nisou	Mezinárodní den Romů Liberec 2019	48.524
Čhavorikano Luma – Kroužek her a nápadů, z. s., Krupka	Provoz spolku Čhavorikano Luma, podpora aktivit, práce s dětmi	92.600
Demokratická aliance Romů v ČR z. s., Valašské Meziříčí	Romská píseň 2019	115.000
Drom, romské středisko, Brno	Tvoření na Hvězdičce	272.000
EUROTOPIA.CZ., o. p. s., Opava	Všichni máme šanci	44.986
Farní charita Lovosice	Amicus	19.950
IQ Roma servis, z. s., Brno	Týden romské kultury v Brně 2019	9.944
KHER, z. s., Praha 7	Literatura Romů – cesta k vzájemnému porozumění	84.822
KoCeRo - komunitní centrum Rovnost o.	Amaro Dživipen II	46.976

p. s., Český Krumlov		
KoCeRo - komunitní centrum Rovnost o. p. s., Český Krumlov	Pro Radost	33.174
Městská knihovna v Praze	Gavoro	100.000
Občanské sdružení Sdružení Romů Severní Moravy z. s., Karviná	20. Karvinský romský festival 2019	103.689
Oblastní charita Ústí nad Labem	Rotahufest XII.	28.580
Ponton, z. s., Plzeň	Míro Suno 2019	28.000
R-Mosty, z. s., Praha	Başaven Čavale! – součást Volného času v Klubu R-Mosty	180.000
ROMEA o. p. s., Praha	Dokumentace romské kultury a její trvalé zpřístupnění široké veřejnosti v roce 2019	205.600
Romodrom o. p. s., Praha	MIRI GILI 2019	100.000
Společenství Romů na Moravě Romano jekhetaniben pre Morava, Brno	Django Fest 18. ročník	52.000
Univerzita Karlova, Praha	Co nechcete vědět o Romech	96.885
Výbor pro odškodnění romského holocaustu v ČR, Hořice	Kulturní program – Pietní akt Lety 2019	27.409
Vzájemné soužití o. p. s., Ostrava	Romano baripen	26.373
Zapsaný spolek „Liberecké fórum“, Liberec	8. ročník hudebního festivalu národnostních menšin	94.000
Celkem		2.101.756
Podpora rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin		
Demokratická aliance Romů v ČR, Valašské Meziříčí	Kereka/Kruh	1.100.000
Společenství Romů na Moravě, Brno	Romano hangos/Romský hlas	850.000
Romano džaniben, z. s., Praha	Romano džaniben/Romské vědění	440.000
Romea, o. p. s., Praha	Romano vodi/Romská duše	880.000
Celkem		3.270.000
Oblast profesionálního hudebního umění		
Slovo 21, z. s., Praha	Světový romský festival Khamoro	50.000
Rachot Productions, s. r. o.	Respect world music festival	1.800.000
Celkem		1.850.000
Knihovna 21. století		
Chomutovská knihovna, příspěvková organizace	Příběh Romů	17.000
Celkem v programech MK: 8.669.224 Kč		

2. Ministerstvo pro místní rozvoj

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministryni pro místní rozvoj:

a) průběžně zařazovat témata integrace romské menšiny a redukce sociálně vyloučených lokalit mezi významné výzkumy resortu,

b) vypracovat v rámci své působnosti a průběžně sledovat opatření, která by rozšířila možnosti bydlení, a zmírnila negativní dopady vystěhování, zvláště pro nejvíce zranitelné skupiny obyvatelstva,

c) průběžně, s využitím prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů, a národních nástrojů, odstraňovat a zamezovat dalšímu šíření sociálního vyloučení v romských lokalitách,

d) průběžně podporovat rozvoj inovativních forem sociálního bydlení a otevírat prostor pro výměnu zkušeností.

Odbor pro sociální začleňování při své činnosti analyzuje problémy bezdomovectví a bytové nouze ve spolupracujících obcích, včetně bariér jejich řešení a specifického postavení Romů. V roce 2019 vznikly analýzy zaměřené na problémy bydlení v Moravské Třebové, Valašském Meziříčí, regionu Vítkovska a Budišovska, které byly zaměřené na přípravu koncepcí bytové politiky těchto měst. Společným problémem je nedostatek bytového fondu obcí vůči počtu osob a domácností s problémy v bydlení nebo jeho koncentrace do omezeného počtu objektů (zvyšující se riziko segregace).

V některých z výzkumů realizovaných odborem pro sociální začleňování je obsaženo také vyhodnocení intervence v oblasti bydlení z hlediska dodržování základních standardů bydlení, funkčnosti, ale také práv dotčených osob zejména s ohledem na práva dětí. Tyto výzkumy ukazují na nedostatečnou prevenci ztráty bydlení a následně nepropojenost intervencí v rámci sociálních služeb (např. krizového ubytování v azylových domech) s obecním bydlením jako možným řešením bytové nouze. Při aktuálních kapacitách, vybavení a pravidlech využívání azylových domů jsou nejvíce ohroženy osoby s mentálním postižením, osoby s duálními a psychiatrickými diagnózami, osoby se zdravotním postižením nebo osoby bez znalosti českého jazyka. U některých uživatelů i části poskytovatelů byla ve výpovědích zřejmá jistá rezignace na hledání možností návratu do stabilního bydlení. Vzhledem k závažnosti těchto zjištění v dílčích lokalitách byla v roce 2019 zahájena průřezová analýza mapující funkčnost stávajících azylových domů při zajištění krizového bydlení.

V roce 2017 byla vytvořena Metodika prevence rezidenční segregace (předcházení riziku segregace jak v rámci objektu, tak v rámci lokality). V Integrovaném regionálním operačním programu (dále jen „IROP“) je v sociálním bydlení povinné kritérium přijatelnosti "Realizace projektu nevede k segregaci osob z cílových skupin" a "Projekt je umístěn v místě s dopravní obslužností". Dále je v podmínkách výzev stanoveno, že sociální byt musí být umístěn v zastavěném nebo zastavitelném území podle územního plánu, sociální bydlení musí být

umístěno v lokalitě, která nevede k segregaci cílové skupiny, pořízené či rekonstruované bytové objekty sociálního bydlení musí být umístěny v běžné zástavbě s občanskou vybaveností, v lokalitě musí být zajištěná veřejná doprava, a že projekt sociálního bydlení musí naplňovat všechny požadavky na občanskou vybavenost.

K prosinci 2019 bylo v rámci Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (dále jen „KPSVL“) realizováno celkem 17 projektů výstavby, pořízení nebo rekonstrukce sociálních bytů s vydaným právním aktem, z toho jeden projekt se dvěma bytovými jednotkami byl již ze strany řídícího orgánu IROP ukončen. Vzhledem k minimálnímu počtu ukončených projektů nelze dopady podpory IROP na Romy v této fázi vyhodnotit.

Další části výše uvedeného usnesení vlády nebyly v roce 2019 plněny.

3. Ministerstvo obrany

Úkolový list č. 190, který přijal ministr obrany dne 23.06.2004, ukládá:

a) vytvářet a zajišťovat pracovní prostředí, v němž je respektována důstojnost zaměstnance, a vyloučit projevy jakékoliv diskriminace,

b) v tisku resortu MO, především měsíčníku A-Report, zveřejňovat: odborné i populární články zaměřené na problematiku lidských práv, jako je prevence před rasismem a xenofobií a nebezpečnost těchto projevů, včetně problematiky romské komunity; výsledky objektivních i subjektivních šetření,

c) ve vojenských školách v rámci výuky všeobecně vzdělávacích předmětů, prostřednictvím učebních a informačních materiálů, věnovat pozornost odstraňování stereotypního nahlížení na problematiku rasismu, xenofobie a národnostních menšin, přičemž důraz položit na podporu tolerance a respektu budoucích vojáků vůči romské menšině,

d) v rámci prevence rizikového chování připravit vlastní lektorský sbor, pedagogický sbor vojenských škol a velitelský sbor výcvikových zařízení na vzdělávání profesionálů v problematice dodržování lidských práv se zaměřením na integraci romské menšiny do společnosti, konkrétně do armádního prostředí,

e) ve vojenské výcvikové základně zařadit problematiku lidských práv, se zvláštním zřetelem na prevenci před rasismem a xenofobií a na témata integrace romské menšiny, do systému přípravy a vzdělávání vojenských profesionálů v oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů,

f) zařazovat do kontinuálního výzkumu mezi vojenskými profesionály témata integrace romské menšiny a otázky zjišťující latentní rasismus,

g) v případě výskytu rizikového chování (rasismus, xenofobie, extremismus) provést odborné zaměstnání (školení) personálu prostřednictvím vlastního lektorského sboru s důrazem na rovnocenné partnerství, nezbytnost tolerance a opuštění předsudků a stereotypů ve vnímání romské komunity, jejích tradic a kultury,

h) podílet se na činnosti meziresortních orgánů zaměřených na oblast lidských práv, zejména Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a Rady vlády pro lidská práva.

Výše uvedený úkolový list, který ministr obrany přijal v reakci na dnes již překonané usnesení vlády č. 87/2002 k Informaci o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romských komunit a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých těmito usneseními, byl ministrem obrany zrušen dne 6. února 2017. Ministerstvo obrany však preventivní úkoly plní a kontroluje v souladu s koncepčním dokumentem k primární prevenci rizikového chování a v souladu s vnitřním předpisem k primární prevenci rizikového chování personálu rezortu Ministerstva obrany.

4. Ministerstvo průmyslu a obchodu

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru průmyslu a obchodu průběžně:

a) šířit, ve spolupráci s podřízenými organizacemi, informace o zákazu diskriminace spotřebitele a důsledně dbát na dodržování zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, zejména na § 6 s využitím možností ukládání pokut pro ty podnikatele, kteří se dopouštějí diskriminačního jednání vůči osobám náležejícím k romské menšině, a to jen na základě jejich etnické příslušnosti,

b) vytvářet příznivé podmínky pro sociální podnikání a aktivně informovat o pozitivním dopadu rozvoje sociálního podnikání veřejnost.

Česká obchodní inspekce (dále jen „ČOI“) pravidelně zařazuje do svých programů dozoru nad trhem kontrolu dodržování § 6 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších změn a doplňků. Bylo tomu tak i v roce 2019.

V období od 2. ledna 2019 do 31. prosince 2019 provedla ČOI celkem 540 kontrol zaměřených na dodržování obecně závazných právních předpisů, včetně kontroly dodržování zákazu diskriminace. Z tohoto celkového počtu uskutečněných kontrol vzniklo v roce 2019 ve 22 případech (4,07 %) podezření na některou z forem diskriminace spotřebitele, v 1 případě se jednalo o současné podezření na dvě různé formy diskriminačního jednání kontrolované osoby. Ve 4 případech bylo porušení zákazu diskriminace (§ 6 zákona o ochraně spotřebitele) kontrolou již prokázáno. 9 kontrol bylo provedeno ve spolupráci s figuranty z řad romského etnika a některé další kontroly byly prováděny inspektorkami romského původu (1 inspektorka působí na inspektorátu ČOI Ústecký a Liberecký kraj a 1 inspektorka na inspektorátu ČOI Olomoucký a Moravskoslezský kraj). Při žádné z 540 provedených kontrol nebyla zjištěna diskriminace romského etnika.

Z hlediska struktury diskriminačního jednání se v roce 2019 jednalo o 3 případy obecné diskriminace, 12 případů diskriminace z důvodu národnosti, 2 případy diskriminace osob se zdravotním postižením, 5 případů diskriminace z hlediska věku, 1 případ diskriminace z důvodu pohlaví.

V roce 2019 nabyla právní moci 1 sdružená pokuta ve výši 25.000 Kč za prokázanou diskriminaci Romů, když při projevení zájmu o pronájem bytu bylo mimo jiné, zjišťováno, zda zájemce není Rom. Jedna se však o pokutu ke kontrole, která byla zahájena v roce 2018.

V roce 2019 obdržela ČOI 78 podání spotřebitelů, týkajících se podezření na porušení zákazu diskriminace spotřebitele při prodeji výrobku nebo poskytování služeb. Z došlých podání se konkrétního podezření na diskriminaci romského etnika týkala 4 podání. I z tohoto důvodu věnuje ČOI této problematice dlouhodobou pozornost.

ČOI šíří relevantní informace o problematice kontrol zákazu rasové diskriminace zejména průběžným vydáváním tiskových zpráv sloužících k informování široké veřejnosti, včetně osob romského etnika. Výsledky kontrolní činnosti ČOI za každý kalendářní rok jsou publikovány ve výroční zprávě o činnosti ČOI a jsou volně přístupné na webu Úřadu

(www.coi.cz). Potřebné informace jsou také podávány v rámci denní poradensko- informační služby nebo v písemných odpovědích na konkrétní spotřebitelská podání. Na webu Úřadu je k dispozici veřejně přístupný formulář pro podání podnětu či dotazu. ČOI, je-li to patřičné, informuje i o možnosti obracet se s problematikou na Kancelář veřejného ochránce práv, se kterou v oblasti diskriminace spotřebitelů, tedy i romské menšiny, úzce spolupracuje.

K záležitosti podpory sociálního podnikání je nutno konstatovat, že sociální podniky patří do kategorie malých a zcela výjimečně středních podniků a týká se jich problematika podpory této kategorie podnikatelských subjektů. Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen „MPO“) vytváří příznivé podnikatelské prostředí kontinuálně pro všechny podnikatelské subjekty. Zejména se jedná o cílené podpory pro malé a střední podniky z Operačního programu podnikání a inovace pro konkurenceschopnost. Od roku 2018 program pokračuje II. výzvou národního programu Záruka 2015 až 2023, v rámci které mohou malé a střední podniky získat záruku za bankovní úvěr investičního či provozního charakteru až do výše 20 mil. Kč na dobu až 8 let a sociální podnikatele k zaručovanému úvěru i finanční příspěvek až do výše 500.000 Kč. Výše záruky dosahuje až 80 % jistiny zaručovaného úvěru. Záruky poskytuje Českomoravská záruční a rozvojová banka.

Návrh věcného záměru zákona o sociálním podnikání byl přijat dne 15. května 2017 usnesením vlády č. 367 a v současné době je připraven návrh paragrafového znění zákona o sociálním podnikání, který byl předložen vládě ke schválení.

Akce, které MPO pořádá, jsou určeny pro všechny podnikatele, se zástupci všech podnikatelských organizací také MPO jedná. V kontextu s romskou menšinou v roce 2019 tak lze například zmínit jednání ministra průmyslu a obchodu Karla Havlíčka s prezidentem Asociace romských podnikatelů a spolků ČR a předsedou Hnutí romských studentů. Tato jednání se uskutečnila na MPO, a to 12. prosince 2019. Účastníci mimo jiné probrali sociologické šetření trhu s pronájmy bytů v Ostravě, zprostředkování nezávazné schůzky s vedením společnosti DIAMO či možnost uzavřít memorandum nebo získat záštitu za účelem společného postupu ARPS ČR a MPO v kontextu s aktivní politikou udržitelného zaměstnávání osob těžko umísťitelných na trhu práce. Ministr Karel Havlíček přijal pozvání na oslavu Mezinárodního dne Romů v Ostravě, která se měla uskutečnit 4. dubna 2020.

5. Ministerstvo práce a sociálních věcí

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministryni práce a sociálních věcí průběžně:

a) vzdělávat pracovníky Úřadu práce České republiky v oblasti antidiskriminačních opatření.

Plnění úkolu a) bylo i v roce 2019 Úřadem práce ČR (dále jen „ÚP ČR“) realizováno zejména formou zahrnutí problematiky antidiskriminačních opatření do „Vstupního vzdělávání úvodního“, které absolvují všichni nově nastupující zaměstnanci a takto nabyté znalosti poté uplatňují ve své každodenní práci. V roce 2019 se tohoto vstupního úvodního vzdělávání zúčastnilo 1 089 zaměstnanců ÚP ČR. Kromě toho bylo v roce 2019 zrealizováno 10 běhů kurzu „Specifika práce s romskou rodinou“, který tak absolvovalo celkem 155 zaměstnanců ÚP ČR.

b) podporovat, ve spolupráci s ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu, a s využitím prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů a národních nástrojů, v rámci Úřadu práce České republiky provázat sociální práce s nástroji aktivní politiky zaměstnanosti cílených na příslušníky romské menšiny žijící v podmínkách sociálního vyloučení, a podporovat vytváření partnerství mezi orgány územní veřejné správy, úřady práce a neziskovým sektorem, jehož cílem bude provázat poskytování sociálních služeb a služeb zaměstnanosti na lokální úrovni.

V roce 2019 byly vyhlášeny následující výzvy zaměřené na sociálně vyloučené lokality:

1. Podpora sociálního začleňování v sociálně vyloučených lokalitách 3. výzva

Jedná se o již třetí v pořadí vyhlášenou výzvu v rámci KPSVL v rámci Investiční priority 2.1 Operačního programu Zaměstnanost (dále jen „OPZ“). Výzva byla vyhlášena dne 16. ledna 2017 s průběžným datem podávání žádostí o podporu do 30. června 2020. Alokace výzvy aktuálně činí 1.200.000.000 Kč.

Výzva je určena pro obce, nositele Strategického plánu sociálního začleňování, které byly vybrány Monitorovacím výborem pro činnost Agentury pro sociální začleňování (dále jen „ASZ“) Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, a to v období do 30. června 2019. Dalšími podmínkami pro zařazení obce/obcí do výzvy je podepsaná smlouva o spolupráci (tzv. memorandum) s Úřadem vlády ČR, ASZ¹, schválený Strategický plán sociálního začleňování, zastupitelstvem obce.

Dále je výzva určena i pro projekty vycházející z tzv. tematického akčního plánu (TAP) vytvořeného na základě vzdálené dílčí a komplexní podpory ASZ. Tematický akční plán je novým nástrojem, kterým ASZ reaguje na situaci v lokalitách.

Podporovanými cílovými skupinami jsou osoby sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením, a to:

¹ Informace je platná k datu 31.12.2019.

- národnostní menšiny,
- osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách.

Podporované aktivity:

- a) Podpora sociálních služeb (služeb sociální prevence a odborného sociálního poradenství),
- b) Podpora profesionální realizace sociální práce,
- c) Podpora komunitní sociální práce a komunitní centra, včetně podpory koordinační role obcí v této oblasti,
- d) Podpora osob v přístupu k bydlení,
- e) Podpora programů právní a finanční gramotnosti a prevence a řešení zadluženosti a předluženosti,
- f) Podpora osob v přístupu k zaměstnání a jeho udržení,
- g) Podpora služeb pro ohrožené děti a rodiny a podpora směřující k obnovení narušených funkcí rodiny,
- h) Podpora služeb pro osoby závislé nebo závislostí ohrožené a pro jejich rodinné příslušníky,
- i) Podpora aktivit přispívajících k boji s diskriminací,
- j) Podpora programů prevence sociálně patologických jevů, prevence kriminality a veřejného pořádku,
- k) Podpora služeb pro osoby po výkonu trestu.

V případě aktivity „Podpora programů právní a finanční gramotnosti a prevence a řešení zadluženosti a předluženosti“ je podpora zaměřena na:

- preventivní aktivity směřující ke snížení rizika sociálního vyloučení z důvodu předluženosti - vzdělávání v oblasti dluhové a právní gramotnosti, hospodaření domácnosti včetně finančního plánování a praktických nácviků², osvětové a informační aktivity, propagace dluhového poradenství,
- aktivity směřující k aktivnímu řešení zadluženosti či předluženosti - dluhové poradenství včetně zpracování insolvenčních návrhů,
- zvyšování kompetencí cílové skupiny v oblasti práce s dluhy,
- podpora aktivit zaměřených na spolupráci partnerů na místní úrovni včetně spolupráce se zaměstnavateli při řešení problémů spojených se zaměstnáváním pracovníků s exekucemi a odbourávání jejich specifických bariér,
- podpora nových metod práce zaměřených na prevenci a řešení excesivního zadlužení,
- podpora aktivit podporujících mimosoudní způsob řešení konfliktů,
- aktivity zaměřené na snižování dluhů za bydlení.

---

² Praktický nácvik (role plays) směřuje k posílení resistance ve dvou směrech – vůči poskytovatelům finančních služeb a vůči rodinným příslušníkům a dalším blízkým osobám, jedná se o tréninky schopnosti čelit impulsnímu nakupování zbytečných věcí – např. prostřednictvím spotřebitelských úvěrů a půjček do výplaty, posilování schopnosti hájení vlastních práv a obrany proti manipulaci v souvislosti s poskytováním úvěrů, nekalými obchodními praktikami a předlužením.

V roce 2019 byly vyhlášeny následující výzvy zaměřené na sociální bydlení:

A. Podpora programu Housing First (Bydlení především)

Podpora programu Housing First (Bydlení především) byla vyhlášena dne 3. prosince 2018 a příjem ukončení příjmu žádostí byl nastaven na 31. října 2019. Alokace výzvy byla nastavena na 150 mil. Kč. Hlavním cílem výzvy je podpora pilotního rozšíření konceptu Housing First včetně ověřování principů Housing First v praxi. Primárním cílem programu je eliminace bezdomovectví, respektive stavu bytové nouze a získání standartního bydlení a jeho dlouhodobé udržení uživateli programu. Podmínkou před podáním žádosti o podporu byla povinná konzultace předloženého návrhu realizace programu Housing First, která proběhla u 23 žadatelů. Následně bylo podáno 17 žádostí o podporu. V hodnotícím procesu bylo schváleno 15 projektů za více jak 115,5 mil. Kč s plánovaným počtem zabydlení 226 bytů.

B. Podpora projektů zaměřených na prevenci bezdomovectví a sociální bydlení

Podporované aktivity se zaměřují na řešení problematiky bydlení zejména prostřednictvím podpory a rozvoje sociální práce jako nástroje zprostředkujícího přístup k adekvátnímu bydlení a jeho udržení, koordinace aktivit na místní úrovni za účelem udržení nebo zprostředkování odpovídající formy sociálního bydlení pro osoby vyloučené z bydlení nebo po ztrátě bydlení, vzniku a rozvoje nástrojů sociálního začleňování jako prevence prostorového vyloučení, vzniku sociálně vyloučených lokalit a bezdomovectví. V projektech se řeší propojování podpory v oblasti bydlení, zaměstnání, sociální práce a zdravotní péče, podpora propojující různé úrovně veřejné správy a další instituce.

***

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) v rámci dotací ze státního rozpočtu, ale i prostředků z Evropských strukturálních a investičních fondů (dále jen „ESIF“) financuje provoz sociálních služeb, služeb pro rodiny a seniory bez ohledu na národnostní příslušnost. Služby jsou mimo jiné zaměřeny na osoby ohrožené na trhu práce, ohrožené sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučené a jejich integraci.

Cílem podpory jsou převážně rodiny, ať funkční, v rámci kterých je zájem působit preventivně a předcházet tak problémům, tak rodiny se zhoršenou situací, v rámci kterých je třeba řešit problémy (chudoba, nezaměstnanost, domácí násilí, náročnost péče, mezilidské vztahy, rodiny a senioři bez domova). V rámci dotačních titulů na podporu rodin a seniorů jsou podporovány neziskové organizace, které nabízejí aktivity směřující jak k obecnému zvyšování rodičovských kompetencí, tak k řešení konkrétních problémů skrze osvětu, vzdělávání či konkrétní právní, psychologické či sociální poradenství.

MPSV realizuje každým rokem národní dotační titul (dále jen „NDT“) Rodina. Cílem tohoto programu je podpora služeb pro rodinu preventivního a podpůrného charakteru. Tyto služby by měly posilovat rodičovské kompetence, zkvalitňovat rodinné vztahy, podporovat rodiny v péči o děti, jejich výchově a při harmonizaci práce a rodiny. Cílem je poskytnout komplexní pomoc rodině jako celku (tj. širší rodině včetně dětí a prarodičů). V roce 2019 činila celková alokace uvedeného dotačního titulu 96,5 mil. Kč.

NDT je rozdělen do dvou dotačních oblastí. V první dotační oblasti „Preventivní aktivity na podporu rodiny, partnerství a rodičovství“ je hlavním cílem posílit rodičovské kompetence, zkvalitnit rodinné vztahy, poskytnout komplexní pomoc rodinám s dětmi, které se mohou ocitnout nebo se ocitají v ohrožení a předcházet jeho případnému prohlubování. Podporovány jsou především aktivity směřující k předcházení negativních jevů v rodině, zároveň jsou tyto aktivity cílené nejen na úzce vymezenou skupinu rodin, ale na všechny rodiče a děti. V druhé dotační oblasti „Podpora práce s dětmi a rodinami v oblasti SPOD“ je hlavním cílem podporovat přímou práci s ohroženými dětmi a rodinami. Aktivity jsou zaměřené zejména na rozvoj metod přímé práce s dětmi při řešení případů dětí a rodin, které jsou v agendě SPOD (výjimku tvoří aktivity pro osvojitelské rodiny a biologické děti pěstounů).

Dále MPSV realizuje každoročně celonárodní soutěž, od roku 2018 spojenou jako „Obec přátelská rodině a seniorům“, která má dvě dotační oblasti. 1. Dotační oblast „Obec přátelská rodině“ a 2. dotační oblast „Obec přátelská seniorům“. Soutěž Obec přátelská rodině je soutěží pořádanou MPSV a Stálou komisí pro rodinu, rovné příležitosti a národnostní menšiny ČR Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR ve spolupráci s Rodinným svazem ČR, Sítí pro rodinu, Svazem měst a obcí ČR a Sdružením místních samospráv ČR. Program cílí na všechny obce, města, statutární města a městské části (dále jen „obce“) ČR, které mají za úkol propagovat pro-rodinnou atmosféru a podněcovat její rozvoj (např. realizací prorodinných opatření a aktivit) právě na komunální úrovni. V roce 2019 bylo oceněno v I. dotační oblasti celkem 12 obcí. Dotační oblast II. soutěže „Obec přátelská seniorům“ pořádá MPSV ve spolupráci s Radou vlády pro seniory a stárnutí populace a Sdružením místních samospráv ČR. Hlavním cílem dotačního titulu je podpora seniorů a mezigeneračního soužití na místní úrovni. Touto podporou se myslí zejména realizace aktivit a zavádění opatření na úrovni obcí vedoucích k podpoře seniorů v nich žijících a posilování mezigenerační soudržnosti osob. V roce 2019 bylo oceněno v II. dotační oblasti celkem 15 obcí. Celkově bylo v roce 2019 rozděleno mezi oceněné v obou dotačních oblastech přes 18 mil. Kč.

Jako klíčový faktor politiky zaměstnanosti a snižování chudoby v ČR jsou podporovány služby péče o děti. K těm patří např. poskytování služby péče o dítě v dětské skupině (zákon č. 247/2014 Sb. o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů), od začátku roku 2016 byl rovněž zahájen projekt Podpora implementace dětských skupin. V dětských skupinách je zaručena kvalita poskytované péče, neboť je stanoven například maximální počet dětí ve třídě i na pečující osobu, odborná kvalifikace pečujících osob, plán výchovy a péče, či hygienické požadavky. Aktuálně je připravena novela zákona o dětské skupině, kterou vláda schválila v červenci 2020. Novela má zavést změnu názvu dětské skupiny na „jesle“, financování ze státního rozpočtu a nastavit kvalitu poskytování služby péče o dítě v dětské skupině pomocí standardů kvality. Došlo rovněž k úpravám na základě zkušeností získaných během pěti let účinnosti zákona, návrh reaguje na společenské změny snahou vytvořit ucelený systém raného vzdělávání a péče.

Ke konci roku 2019 evidovalo MPSV cca 933 evidovaných dětských skupin s počtem cca 12 000 míst. Celkový objem financí čerpaných z Evropského sociálního fondu na rozvoj dětských skupin činil v roce 2019 921,3 mil. Kč. MPSV pokračovalo v realizaci systémového

projektu „Podpora implementace dětských skupin“, který je financovaný z Evropského sociálního fondu, na podporu poskytovatelů dětských skupin přímo v regionech ČR.

MPSV pokračovalo v realizaci systémového projektu „Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověření služby“, který je financovaný z Evropského sociálního fondu. Mikrojesle jsou veřejným zařízením péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v malém kolektivu maximálně čtyř dětí. Poskytovatelem mikrojeslí může být obec, příspěvková organizace obce či nestátní nezisková organizace. Kromě pilotního ověření nové služby mikrojeslí a metodické podpory poskytovatelům se projekt také zaměřuje na zhodnocení a návrh vzdělávání pečujících osob o nejmenší děti do zahájení povinné školní docházky. Díky novým výzvám č. 69 a 70 na začátku roku 2019 bylo celkově podpořeno 102 mikrojeslí v částce 253 mil. Kč, převážná většina pokračuje z výzvy č. 126 a 127 a navíc vznikne 40 nových zařízení. OPZ podporuje také mimoškolní péči o děti mladšího školního věku, která je důležitým prvkem pro integraci dětí ze znevýhodněného prostředí a působí jako prevence negativních sociálních jevů.

Finanční prostředky z Evropského sociálního fondu směřují i do oblasti genderové rovnosti. MPSV v roce 2016 zahájilo projekt s názvem 22 % K ROVNOSTI, jehož cílem je eliminovat příčiny nerovného odměňování žen a mužů (rozdíl v ČR činí aktuálně 20,1 %) pomocí zapojení všech relevantních aktérů. Projekt se zabývá dopady nerovnoměrného odměňování na jednotlivce, rodiny, firmy a instituce i společnost jako celek a přináší nový přístup kombinující prevenci, informování, aktivní spolupráci a podporu. Mezi jeho hlavní výstupy patří osvětová kampaň, mzdová a platová on-line kalkulačka, transformace a pilotní ověření softwaru Logib do ČR, manuály pro vyjednávání o mzdě pro ženy i muže, metodika kontrol rovnosti žen a mužů pro státní úřad inspekce práce apod. Projekt bude trvat do konce roku 2021. Je financován z Evropského sociálního fondu v rámci OPZ částkou téměř 85 mil. Kč. V září 2017 byla vládou ČR schválena Koncepce rodinné politiky, která navrhuje zahájit debatu na úrovni tripartity o opatřeních, která by redukovala platové rozdíly dle pohlaví. Jedná se o nelegislativní opatření pro snížení platových rozdílů ve společnosti. Další návrhy opatření přinese Akční plán snižování rozdílů v odměňování žen a mužů, který bude finálním výstupem projektu.

c) podporovat, ve spolupráci s hejtmany, tvorbu a implementaci regionálních strategií k rozvoji lokálního trhu práce a vytvářet v této oblasti příležitosti pro tvůrce strategie ke sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe formou konferencí a zveřejňováním úspěšných projektů.

MPSV pokračovalo v roce 2019 v realizaci systémového projektu „Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů“. Cílem projektu je zlepšit koordinaci místních a celostátních politik na podporu rodin, a tím podpořit či vytvořit na regionální úrovni příznivé podmínky pro fungování rodin. Výsledkem projektu by mělo být, mimo jiné, vytvoření základu systémového uchopení rodinné politiky na krajské a obecní úrovni a posílení spolupráce mezi kraji a obcemi, zlepšení koordinace místních a celostátních politik v oblasti rodinné politiky a sladění pracovního a rodinného života prostřednictvím zavedení udržitelného systému monitoringu potřeb rodin, tvorby koncepcí rodinné politiky na krajské a místní úrovni a systematické spolupráce mezi MPSV a kraji a obcemi. Mezi dílčí cíle patří např. vytvoření celorepublikové platformy pro systémové řešení rodinné politiky nebo vytvoření regionálních platform pro systémové řešení rodinné

politiky v krajích. Realizace projektu byla prodloužena v důsledku rozšíření stávajících klíčových aktivit o činnosti zaměřené na zaměstnavatele do 31. prosince 2021.

d) podporovat, ve spolupráci s ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu, šíření informací o sociálním podnikání, podporovat sdílení zkušeností a dobrých praxí v této oblasti.

e) rozvíjet a podporovat realizaci rekvalifikačních programů zaměřených na soukromé podnikání.

V oblasti rekvalifikací ÚP ČR podporuje účast uchazečů o zaměstnání v rekvalifikačních kurzech zaměřených na získání kompetencí potřebných k zahájení podnikání. V roce 2019 se rekvalifikací se zaměřením na přípravu k podnikání účastnilo celkem 127 osob.

f) podporovat, prostřednictvím Úřadu práce České republiky, osvětu k předcházení nelegální práce u příslušníků romské menšiny.

ÚP ČR pracuje s uchazeči o zaměstnání romského původu zpravidla jako s uchazeči o zaměstnání vyžadujícími zvýšenou péči. Podle jejich profilace jsou zařazováni do různých poradenských aktivit a programů, včetně těch, které zahrnují informace o důsledcích práce vykonávané nelegálně, tj. sankční vyřazení z evidence, nelegální činnost není nezapočtena do doby důchodového pojištění, zpravidla nastává mzdová diskriminace, možnost uložení pokuty při zjištění nelegální práce, apod. Uchazeči o zaměstnání, u kterých je podezření anebo předpoklad (např. s exekucemi) možného výkonu nelegální práce, se zařazují v rámci evidence a následné intenzivní práce s ním ke specializovanému zaměstnanci kontaktního pracoviště ÚP ČR určenému pro práci s uchazeči o zaměstnání v dlouhodobé nezaměstnanosti a pro prevenci nelegálního zaměstnávání. Uvedený zaměstnanec disponuje dostatečnými informacemi k tomu, aby uchazečům o zaměstnání předal úplné informace o negativních dopadech nelegální práce a působil tak preventivně i osvětově, např. poradenství v oblasti finanční gramotnosti, proti jeho možnému výkonu ze strany uchazečů o zaměstnání.

Informace o kontrolní činnosti Státního úřadu inspekce práce

Kontrolní činnost Státního úřadu inspekce práce (dále jen „SÚIP“) zaměřená na odhalování a potírání nelegální práce občanů ČR a cizinců byla v roce 2019 prováděna v souladu s Ročním programem kontrolních akcí. V roce 2019 provedl SÚIP 8 160 kontrol zaměřených na odhalování nelegálního zaměstnání. Při těchto kontrolách bylo zjištěno celkem 4 342 nelegálně zaměstnaných osob, přičemž v 622 případech se jednalo o občany ČR, v 207 případech o občany členských zemí EU (nejčastěji se týkalo občanů Slovenska, Rumunska a Bulharska) a v 3 513 případech pak o cizince ze třetích zemí (nejčastěji se jednalo o občany státní příslušnosti Ukrajiny, Vietnamu, Moldávie). Při kontrolách je zjišťována státní příslušnost, nikoliv však národnost nelegálně zaměstnaných osob, proto nedisponujeme údaji o nelegální práci příslušníků romské menšiny.

Již od roku 2016 převažují zjištění nelegálně zaměstnaných cizinců nad nelegálně zaměstnanými občany ČR, tento trend pokračoval i v roce 2019.

Nedílnou součástí nejen kontrolní činnosti v oblasti nelegálního zaměstnávání bylo také poskytování základního pracovněprávního poradenství. To je inspektory poskytováno nejen v rámci samotné kontroly, ale také v rámci poradenství pro veřejnost, které je jak SÚIP, tak oblastními inspektoráty práce (dále jen „OIP“) pravidelně poskytováno. Poradenství je poskytováno jak v sídlech a regionálních kancelářích OIP, tak na pracovištích ÚP ČR. Ročně poskytnou orgány inspekce práce více než 7 tis. poradenství, a to formou osobní, telefonickou či písemnou. SÚIP nesleduje údaje o poskytnutém poradenství dle národnosti tazatele.

g) sdílet zkušenosti a příklady dobré praxe formou mediálních kampaní a konferencí v oblasti diverzity na trhu práce.

h) dotačně podporovat v rámci svých existujících dotačních programů, a s využitím Evropských strukturálních a investičních fondů, rozvoj sítě bezplatného dluhového poradenství a vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách v této oblasti.

Jedním z významných nástrojů prevence sociálně patologických jevů a sociálního začleňování je sociální práce. Pro účely prevence je primární výkon činností sociální práce sociálními pracovníky zařazenými do obecních úřadů obcí s pověřeným obecním úřadem, do úřadů obcí s rozšířenou působností, a metodiků sociální práce a prevence, zařazených do krajských úřadů. MPSV činnost sociálních pracovníků zařazených v těchto uvedených úřadech podporuje metodicky a současně i finančně prostřednictvím účelové dotace určené krajským a obecním úřadům (mimo činností sociálně právní ochrany dětí). Tato účelová dotace byla zavedena novelou zákona o sociálních službách č. 254/2014 Sb., s účinností od 1. ledna 2015. Cílem dotace je zajištění garance dostupnosti a kvality výkonu sociální práce v přenesené působnosti. Pro dotaci bylo v roce 2019 alokováno 400 mil. Kč. Jedním z kritérií při rozdělování alokovaných finančních prostředků je existence sociálně vyloučené lokality ve správním obvodu obce.

MPSV realizovalo skrze projekt „Systémová podpora sociální práce v obcích v roce 2019“ na téma dluhového poradenství dva workshopy, které se uskutečnily v Brně (14. června 2019) a v Ústí nad Labem (19. září 2019). Workshopů se účastnili především sociální pracovníci obecních úřadů, dále zástupci z krajských úřadů a z ÚP ČR.

MPSV pro rok 2019 evidovalo 57 vzdělávacích programů s platnou akreditací pro sociální pracovníky, které se týkaly romské problematiky a dluhové problematiky. Z toho na specifika sociální práce s Romy a romskými rodinami bylo zaměřeno 9 akreditovaných kurzů, na dluhovou problematiku pak 48 kurzů.

i) podporovat monitoring a evaluaci programu aktivní politiky zaměstnanosti, sledovat do jaké míry reagují na specifické potřeby romských uchazečů o zaměstnání na trhu práce.

V roce 2019 pokračovala realizace projektu MPSV „Vyhodnocování účinnosti a efektivity realizace APZ“. V průběhu tohoto roku probíhaly práce související s vyhodnocováním jednotlivých nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“). Výsledkem procesu evaluace APZ budou doporučení pro veřejné služby zaměstnanosti směřující ke zvýšení efektivity realizace APZ.

j) monitorovat výskyt diskriminace na trhu práce a šířit principy rovného zacházení s romskými uchazeči o zaměstnání na trhu práce.

Orgány inspekce práce se snaží o eliminaci diskriminace a nerovného zacházení v rámci své kontrolní činnosti. Kontrola dodržování zákazu diskriminace a nerovného zacházení jak v již uzavřených pracovněprávních vztazích, tak i při uplatňování práva na zaměstnání, je nedílnou a významnou součástí kontrolní činnosti orgánů inspekce práce. SÚIP věnuje těmto oblastem zvýšenou pozornost a pravidelně zařazuje kontroly rovného zacházení a dodržování zákazu diskriminace do programu kontrolních akcí.

Kontrolní činnost v oblasti rovného zacházení a dodržování zákazu diskriminace na pracovišti je z velké části realizována na základě obdržených podnětů ke kontrole. Nejčastěji se inspektoři setkávají s podněty poukazujícími na „šikanu“ na pracovišti, v menší míře pak obdržené podněty poukazují na vyloženě diskriminační jednání s uvedením konkrétního diskriminačního důvodu, definovaného právními předpisy. Podněty jsou však evidovány pouze dle oblastí, do které směřují. SÚIP tak cíleně statisticky nesleduje podněty ke kontrole upozorňující na diskriminaci z důvodu rasového či etnického původu (informační systém neumožňuje takové vyhodnocení).

Podnětů směřujících do oblasti rovného zacházení a diskriminace na pracovišti obdržely orgány inspekce práce v roce 2019 celkem 368.

OIP provedly v roce 2019 celkem 561 kontrol cíleně zaměřených na oblast rovného zacházení a zákazu diskriminace na pracovišti, přičemž při 105 kontrolách byly zjištěny nedostatky v této oblasti. V rámci těchto kontrol byla ve 12 případech zjištěna přímo diskriminace dle § 16 odst. 2 zákoníku práce, žádné z těchto zjištění se však netýkalo diskriminace z důvodu rasového či etnického původu.

Kontroly rovného zacházení a zákazu diskriminace před vstupem do zaměstnání jsou prováděny jak na základě obdržených podnětů ke kontrole od občanů, zájemců o zaměstnání nebo jejich rodinných příslušníků, včetně podnětů podaných anonymně, tak na základě vlastního monitoringu orgánů inspekce práce, kdy se pozornost inspektorů při práci v terénu zaměřuje také na znění inzerátů s nabídkami zaměstnání, které zaměstnavatelé umísťují v prostorách svých provozoven, a monitoring inzerce ve veřejných sdělovacích prostředcích, včetně internetových. Není ani výjimkou, že se touto oblastí inspektoři zabývají také při své jinak zaměřené kontrolní činnosti. Orgány inspekce práce se také zabývají nabídkami zaměstnání, u nichž požadavky pro výběrová řízení nejsou formulovány neutrálně, případně odrazují případné zájemce omezeními z hlediska zdravotního stavu, pohlaví, věku a dalších důvodů, jak je definuje ustanovení § 4 odst. 2 zákona o zaměstnanosti. Z kontrolní praxe vyplývá, že zaměstnavatel se v konečném důsledku sám rozhoduje, kterého uchazeče o zaměstnání do zaměstnání přijme. Přestože inzerce volných pracovních pozic neobsahuje diskriminační prvky, nedá se zákonným způsobem zabránit tzv. skryté diskriminaci. Další oblastí, kterou se inspektoři při kontrolách zabývali, byla možná diskriminace a nerovné zacházení při výběrových řízeních. Prokazování porušení v této oblasti je pro inspekci práce poměrně komplikované v tom, že téměř vždy dochází k rozporu, kdy uchazeč o zaměstnání (zpravidla podatel podnětu) tvrdí, že mu byly v rámci výběrového řízení pokládány nevhodné otázky a kontrolovaná osoba tuto skutečnost zcela popírá.

SÚIP přijal v roce 2019 do oblasti rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání celkem 65 podnětů ke kontrole upozorňující na možné diskriminační jednání. SÚIP cíleně statisticky nesleduje podněty ke kontrole upozorňující na nerovné zacházení a diskriminaci při uplatňování práva na zaměstnání z důvodu rasového či etnického původu. V závěru roku 2019 obdržel SÚIP 2 podněty upozorňující na možnou diskriminaci z rasového či etnického původu. Tyto podněty budou řešeny v průběhu roku 2020.

OIP provedly v roce 2019 celkem 267 kontrol, jež byly zaměřeny na oblast diskriminace a rovného zacházení při uplatňování práva na zaměstnání. Při 219 kontrolách bylo zjištěno nerovné zacházení nebo diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání. Dosavadní kontrolní činnost orgánů inspekce práce potvrzuje, že při uplatňování práva na zaměstnání stále dochází ke znevýhodnění osob na trhu práce, zejména z hlediska věku a pohlaví.

k) působit preventivně vůči ztrátě bydlení romských domácností a omezovat využívání substandardních forem bydlení.

Podpora bydlení v ČR, kterou stát přispívá středně příjmovým a nízko příjmovým skupinám osob k úhradě nákladů spojených s bydlením, je řešena v rámci nepojistných sociálních dávek poskytovaných do oblasti bydlení. Jedná se o jedinou přímou státní podporu v této oblasti. Základní, obecnou a nejvíce využívanou dávkou je příspěvek na bydlení ze systému státní sociální podpory. Další více individuálně specifickou dávkou představuje doplatek na bydlení ze systému pomoci v hmotné nouzi. Tyto nepojistné sociální dávky poskytované do oblasti bydlení jsou nastaveny tak, že jejich příjemcům pomáhají uhradit náklady na bydlení. Primárně jsou podporovány standardní formy bydlení, tj. převážně byty, které jsou zkolaudované, resp. vhodné k bydlení. Pokud se jedná o další formy bydlení, jako jsou ubytovny či jiné než obytné prostory, může být do těchto substandardních forem bydlení dávka poskytnuta za předpokladu, že splňují standardy kvality bydlení, resp. hygienické standardy, jež jsou upraveny přímo v zákoně č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, popř. jsou vymezeny pro ubytovací zařízení v zákoně č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Dávková podpora v oblasti bydlení tedy stabilně cíleně směřuje k tomu, aby byly podpořeny primárně standardní a výhradně vhodné formy bydlení.

V současné době v ČR neexistuje právní ukotvení dostupného či sociálního bydlení. MPSV realizuje projekt „Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“ (zkrácený název „Podpora sociálního bydlení“), který si klade za cíl zavést a rozvíjet systém sociálního bydlení v ČR a za tímto účelem poskytovat patřičnou metodickou podporu. Metodická a informační podpora je též založena na mezinárodní spolupráci a přenosu dobré praxe, výzkumných aktivitách projektu a konzultacích s klíčovými aktéry problematiky. Ke zprostředkování metodické podpory ze strany MPSV je zřízeno Kontaktní centrum (dále jen „KC“).

Pracovníci KC shromažďují poznatky a zkušenosti o sociálním bydlení v ČR a aktivně se podílí na pilotáži systému sociálního bydlení dle vládou schválené Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015–2025 v šestnácti vybraných obcích.³

Projekt přispívá k posílení kompetencí v poskytování sociálního bydlení a doprovodných služeb především v oblasti sociální práce na straně klíčových aktérů (ministerstva, obce, sociálně-zdravotní a bytové odbory městských a obecních úřadů, nevládní neziskové organizace, úřady práce, akademická sféra).

V rámci projektu Podpora sociální bydlení byla v roce 2019 dokončena Metodika sociální práce v sociálním bydlení. Tato metodika je určena zejména pro pracovníky na obecních úřadech, v sociálních a dalších institucích, kteří pracují s klienty v sociálním bydlení.

V prosinci 2019 byl do elektronické knihovny legislativního procesu (eKLEP) zaslán do meziresortního připomínkového řízení materiál Koncepce dostupného bydlení České republiky 2019–2025. Tento dokument je aktualizovaným materiálem Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015–2025. Koncepce poukazuje na možná rizika problematického přístupu k bydlení (například z důvodu diskriminace či stereotypizace ze strany společnosti); zdůrazňuje potřebu standardních forem bydlení (tzn. mimo ubytovny a azylové domy) a zakotvení prostorových a kvalitativních standardů.

V roce 2019 probíhaly práce na novelizaci zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, jehož součástí je i návrh na ukotvení základní činnosti při poskytování sociální služby prevence ztráty bydlení o nácvik dovedností pro zvládání bydlení, podpora získání adekvátního bydlení, rozvoj kompetencí v bydlení a další činnosti vedoucí k sociálnímu začlenění v rámci bydlení. Novela má být vládě předložena v průběhu první čtvrtiny roku 2020 s předpokládanou účinností od 1. ledna 2021.

1) zvyšovat motivaci zaměstnavatelů k zaměstnávání Romů.

V rámci APZ existují nástroje zaměřené na podporu zaměstnávání uchazečů o zaměstnání vedených v evidenci uchazečů o zaměstnání na ÚP ČR, kterým nelze zprostředkovat vhodné zaměstnání. Jedná se o společensky účelné pracovní místo (dále jen „SÚPM“) a veřejně prospěšné práce (dále jen „VPP“). Oba nástroje jsou určeny k pracovnímu začleňování osob znevýhodněných na trhu práce, což se vztahuje rovněž na uchazeče o zaměstnání – příslušníky romské menšiny. Zaměstnavatelé jsou k zaměstnávání znevýhodněných skupin uchazečů o zaměstnání motivováni poskytováním finančního příspěvku na mzdu či plat takto umístěné osoby. SÚPM a VPP jsou v rámci APZ každoročně nejvíce využívanými nástroji.

SÚPM vytváří zaměstnavatel, kterému je na umístěného uchazeče o zaměstnání poskytován finanční příspěvek na mzdu nebo plat nejdéle po dobu 24 měsíců. V roce 2019 bylo tímto nástrojem podpořeno celkem 4 117 uchazečů o zaměstnání. U nástroje VPP lze zaměstnavateli poskytovat finanční příspěvek na umístěnou osobu nejdéle na 24 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, a to i opakovaně. V rámci VPP bylo i v roce 2019

³ Brno, Chomutov, Jindřichův Hradec, Kadaň, Křižánky, Most, Ostrava, Otrokovice, Pardubice, Plzeň, Praha 7, Praha 14, Štětí, Velké Hamry, Veselíčko a Vír.

podporováno vytváření pozic asistentů prevence kriminality. Ve sledovaném období bylo na VPP umístěno celkem 11 886 uchazečů o zaměstnání.

m) podporovat zaměstnavatele zaměstnávající dlouhodobě nezaměstnané.

K podpoře zaměstnávání osob dlouhodobě vedených v evidenci uchazečů o zaměstnání na ÚP ČR souží nástroje APZ, a to SÚPM a VPP. Každoročně jsou zaměstnavatelům na umístěné uchazeče o zaměstnání poskytovány finanční příspěvky, jejichž účelem je právě motivace zaměstnavatelů k zaměstnávání znevýhodněných osob uchazečů o zaměstnání.

V roce 2019 byla ÚP ČR zahájena realizace projektu „Podpora zaměstnanosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání“. Projekt je cíleně zaměřen na podporu zaměstnanosti uchazečů o zaměstnání dlouhodobě vedených v evidenci uchazečů o zaměstnání. V průběhu tohoto roku bylo do projektu zařazeno 4 500 osob. Jednalo se o uchazeče o zaměstnání s délkou evidence nad 12 měsíců, kterým byly zároveň poskytovány dávky ze systému pomoci v hmotné nouzi, nebo byli osobami ve věku nad 55 let. Dále byly do aktivit projektu zapojeny osoby s délkou evidence nad 24 měsíců. Od ledna do listopadu 2019 bylo v rámci projektu celkem 679 osob umístěno na SÚPM a VPP. Ve sledovaném období bylo na otevřený trh práce umístěno 183 uchazečů o zaměstnání.

n) spolupracovat s vedoucím Úřadu vlády ČR při poskytování metodické pomoci krajským koordinátorům pro záležitosti romské menšiny a jejich prostřednictvím pracovníkům obecních úřadů obcí s rozšířenou působností pověřených výkonem agendy integrace romské menšiny ve správním obvodu.

Další část výše uvedeného usnesení vlády nebyla v roce 2019 plněna.

***

V roce 2019 připravilo MPSV v oblasti sociálního začleňování a boje s chudobou nový národní dokument „Strategie sociálního začleňování 2021–2030“. Při přípravě materiálů spolupracoval resort práce a sociálních věcí zejména s Agenturou pro sociální začleňování, Radou vlády pro záležitosti romské menšiny a se členy Komise pro sociální začleňování. Mezi ústřední témata strategie, která mají dopad i na romskou menšinu, patří oblast přístupu ke vzdělávání, zaměstnání, bydlení, zdravotní péči nebo sociálním službám.

V roce 2019 připravilo MPSV v souladu s Programovým prohlášením vlády aktualizovanou verzi Koncepce rodinné politiky, ve které se promítají aktuální problémy českých rodin. Stěžejními tématy aktualizované koncepce jsou podpora sladění práce a rodiny (např. sdílené pracovní úvazky), podpora dostupného bydlení pro rodiny s dětmi, podpora veřejných služeb pro rodiny (zejména služby předškolní péče) a podpora primární prevence. Na podporu ohrožených rodin s dětmi se pak zaměřuje Národní strategie ochrany práv dětí a Národní strategie rozvoje sociálních služeb.

MPSV dále upozorňuje, že při výkonu své činnosti nerozlišuje, jaký status, národnost anebo etnicitu osoba má. Z toho důvodu je v mnoha případech obtížné poskytnout informace o poskytnuté podpoře, legislativních či nelegislativních opatření, které mají dopad na romskou menšinu, neboť zmíněné aktivity často cílí na širší skupinu obyvatel a Romové jsou

již její součástí (děti, senioři, uchazeči o rekvalifikaci nebo zaměstnání, osoby se zdravotním postižením apod.).

6. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministryni školství, mládeže a tělovýchovy:

a) průběžně zařazovat mezi významné výzkumy resortu výzkumy a analýzy ve vztahu k romské menšině v oblasti rovného přístupu ke vzdělávání a předmět a cíle výzkumů a analýz konzultovat s Radou vlády pro záležitosti romské menšiny.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) ve spolupráci s Technologickou agenturou České republiky realizovalo v roce 2019 výzkumné šetření zaměřené na překážky zapojení dětí v sociálně vyloučených lokalitách do povinného předškolního vzdělávání.

b) vymezit do roku 2019 činnost a odbornou kvalifikaci sociálního pedagoga, stanovit standard vzdělávání pro sociálního pedagoga a ukotvit tuto pozici v zákonu o pedagogických pracovnících a zajistit jejich financování.

Návrh požadavků na odbornou kvalifikaci sociálního pedagoga byl obsažen v návrhu novely zákona o pedagogických pracovnících, který v roce 2017 nebyl schválen Parlamentem ČR. I přesto tam, kde dané odborné činnosti nemohou zajistit pracovníci školního poradenského pracoviště, může být sociální pedagog zaměstnán jako odborný, nepedagogický pracovník (např. ve školských poradenských zařízeních nebo v dětských domovech, kde působí jako nepedagogičtí pracovníci, sociální pracovníci).

Již několikátým rokem MŠMT dává školám možnost zajistit si podpůrnou službu sociálního pedagoga formou čerpání „šablon“ operačního programu Výzkum, věda, vzdělávání (dále jen „OP VVV“). Interní koncepce personální a platové politiky v regionálním školství počítá s tím, že nejdříve budou podporované aktivity vyhodnoceny, teprve poté bude rozhodnuto, zda výdaje spojené s těmito pozicemi převezme státní rozpočet; první pozici, která bude takto převzata státním rozpočtem, mají být psychologové – jejich zavedení posílí funkčnost současného týmu školních poradenských pracovišť.

c) koordinovat průběžně, ve spolupráci s ministryní práce a sociálních věcí a ministrem zdravotnictví, činnost jednotlivých institucí, které o děti pečují (sociálně-právní ochrana dítěte, zdravotnická zařízení, pedagogicko-psychologické poradenství) ve sjednoceném systému, aby bylo dosaženo šance vytvářet společně sociální a pedagogicko-psychologické intervence problémů dětí z rizikového prostředí, dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí a dětí s odlišným kulturním zázemím.

Úkoly spolupráce korespondují s koncepcí MPSV, která deklaruje potřebu mezioborové a transinstitucionální spolupráce ve prospěch posílení podpůrných služeb a aktivit. Vymezuje jasné úkoly v několika oblastech. Je to především oblast metodického vedení práce s rodinou a sjednocení základních principů; systematické depistáže rizik; bližší vymezení sociálního ohrožení dítěte; depistáže a prevence ohrožení školní neúspěšnosti a rozvoje „sociopatologických jevů“ u mládeže. Od jejího naplnění si vláda slibuje snížení represivních postupů při sociální práci s ohroženými rodinami s dětmi.

Na tyto úkoly navazuje požadavek průběžného vzdělávání se zaměřením na specifika práce v sociálně vyloučených lokalitách pro pracovníky orgánu sociální ochrany dítěte. Prostupnost oborů vyplývá z širokého spektra kumulovaných rizik v tomto prostředí. V intencích mezioborového propojení speciální pedagogiky, sociální pedagogiky a sociální práce považujeme za jeden z nejdůležitějších směrů v koncepci vzdělávání sociálních pracovníků a kurátorů začlenit a posílit pedagogické znalosti a kompetence. Toto propojení by mělo přinést do metodiky průběžného vzdělávání základní koncepty strategií podpůrné (inkluzivní) práce s dětmi a s rodiči; především postupy pro podporu komunitních funkčních vazeb v místní lokalitě. Dalšími oblastmi vzdělávání by měly být kompetence spojené s vyhodnocováním sociálních struktur a vazeb dítěte s ohledem na jejich význam pro zdárný emocionální vývoj dítěte; komunikační kompetence pro práci s dítětem, rodiči i učiteli.

Péče o ohrožené děti a jejich rodiny je mezioborová problematika a komplexní spolupráce probíhá nejen s rezortem MPSV, ale také s Ministerstvem zdravotnictví, Ministerstvem spravedlnosti, nestátními neziskovými organizacemi aj.

d) průběžně realizovat opatření a programy v oblasti předškolního vzdělávání se zaměřením na zamezení segregace romských dětí v mateřských školách nebo v přípravných třídách základní školy.

V průběhu roku 2019 byla dále poskytována podpora pomocí šablon pro mateřské školy, v rámci nichž bylo možné žádat o finanční prostředky na aktivity zahrnující spolupráci s rodinami a veřejností, podporu společného vzdělávání prostřednictvím personální podpory v podobě školního asistenta či chůvy, osobnostně-profesní rozvoj pedagogů a další.

V rámci projektu Akční plán inkluzivního vzdělávání probíhaly v roce 2019 kurzy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřené na posilování osobnostních a profesních kompetencí pedagogických pracovníků potřebných k realizaci společného vzdělávání mj. v předškolním vzdělávání, informační semináře ke společnému vzdělávání a další činnosti.

e) průběžně spolupracovat s vedoucím Úřadu vlády ČR při poskytování metodické pomoci krajským koordinátorům pro záležitosti romské menšiny a jejich prostřednictvím pracovníkům obecních úřadů obcí s rozšířenou působností pověřených výkonem agendy integrace romské menšiny ve správním obvodu.

MŠMT dlouhodobě spolupracuje s Úřadem vlády ČR při poskytování metodické pomoci krajským koordinátorům pro záležitosti romské menšiny, zúčastňuje se různých seminářů, kde informuje vždy o aktuální problematice v oblasti vzdělávání. MŠMT průběžně spolupracuje s krajskými koordinátory pro romské záležitosti i např. v rámci hodnocení projektů dotačního programu na podporu integrace romské menšiny.

f) průběžně podporovat a rozvíjet další formy alternativních způsobů náhradní výchovy tak, aby děti vyrůstaly v přirozeném rodinném prostředí a podporovat užší spolupráci pracovníků ústavní péče s rodinou a orgány sociálně-právní ochrany dětí při jejich návratu do původních rodin.

MŠMT spolupracuje s orgány sociálně právní ochrany dětí a MPSV na případových konferencích, účastí na kulatých stolech a spolupracuje s NNO poskytujícími podporu ohroženým dětem.

g) každoročně rozvíjet a finančně podporovat realizaci dotačního programu pro nestátní neziskové organizace k podpoře školního stravování žáků základních škol.

MŠMT v roce 2019 vyčlenilo 30 mil. Kč na školní obědy pro sociálně znevýhodněné děti. Příjemci dotačního programu byly 2 nestátní neziskové organizace, které zajistily školní obědy žákům základních škol, jejichž rodiče nemají na obědy peníze. Stále více totiž přibývá rodin, které se ocitají v tíživé životní situaci a školní obědy si nemůžou dovolit platit.

Podpořené organizace:

1) SPOLEČNĚ – JEKHETANE, o.p.s. – 565.000 Kč (působnost projektu v oblastech Ostravy, Šumperka, Hanušovic)

3) Women for Women, o.p.s. – 29.435.000 Kč (celostátní působnost projektu)

V roce 2019 bylo zapojeno již 1 211 škol a díky podpoře MŠMT mohlo chodit na obědy 8 217 žáků.

h) průběžně intenzivně monitorovat, prostřednictvím České školní inspekce, situaci romských dětí, žáků a studentů na všech úrovních vzdělávací soustavy, a identifikovat pochybení škol a školských poradenských zařízení ve vztahu k této cílové skupině. Prostřednictvím nápravných opatření zajistit ochranu práva na vzdělávání bez diskriminace a za účelem odstranění těchto pochybení zajišťovat antidiskriminační školení a metodickou podporu pracovníků škol a školských poradenských zařízení.

Inspekční činnost České školní inspekce je ve vztahu k dětem, žákům a studentům zaměřena na všechny skupiny z hlediska jejich národnosti, etnicity, mateřského jazyka, občanství, vyznání, socioekonomického zázemí apod. Tzn., že pozornost je zaměřována mj. i na situaci romských dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních. Tato pozornost je zakotvena v postupech a nástrojích pro inspekční činnost „na místě“, tedy při hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání v rámci inspekčních návštěv škol a školských zařízení.

Inspekční zjišťování, hodnocení a kontrolní činnost se týká uplatňování principu rovnosti při přijímání dětí, žáků a studentů ke vzdělávání, rovnosti v přístupu i v průběhu vzdělávání včetně správného zařazování žáků do jednotlivých vzdělávacích programů a zajištění inkluзивity vzdělávacího procesu, uplatňování účinné podpory všem dětem, žákům a studentům, využívání efektivních opatření proti rizikům školní neúspěšnosti, účinné prevence sociálně patologických jevů a rizikového chování dětí, žáků a studentů, vytváření příznivého a pozitivního klimatu ve školách a školských zařízeních, účinné spolupráce se školskými poradenskými zařízeními, podpory v oblasti kariérového poradenství.

Při plnění řady úkolů souvisejících s problematikou rovnosti ve vzdělávání a situací romských dětí, žáků a studentů spolupracuje Česká školní inspekce s Úřadem vlády ČR, MŠMT, Veřejným ochráncem práv, nestátními neziskovými organizacemi či jinými externími odborníky.

Spolupráce se týká zejména přípravy inspekčních nástrojů, proškolení inspekčních týmů i formulace a interpretace inspekčních zjištění, včetně pozitivních a negativních závěrů a doporučení pro příslušné skupiny aktérů vzdělávacího procesu (školy, školská zařízení, zřizovatelé, kraje, MŠMT).

i) průběžně zavádět mechanismy pro přístup romských dětí k předškolnímu vzdělávání.

Od školního roku 2017/2018 bylo zavedeno povinné předškolní vzdělávání od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku, do zahájení povinné školní docházky dítěte, k němuž bylo také vydáno společné stanovisko MŠMT a MPSV (<http://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/stanovisko-ministerstva-prace-a-socialnich-veci-a>). Probíhá výzkum pod vedením Technologické agentury České republiky, jehož hlavním cílem je zmapovat a popsat konkrétní dopady a přetrvávající překážky implementace zavedeného povinného předškolního vzdělávání.

Prostřednictvím rozvojového programu na zajištění překrývání přímé pedagogické činnosti za účelem umožnění individualizace ve vzdělávání bylo v roce 2019 poskytnuto v 1. etapě 279.258.179 Kč a ve 2. etapě 194.471.860 Kč.

j) průběžně projednávat s reprezentací vysokých škol možnosti uzpůsobení vzdělávacích programů fakult vzdělávajících učitele s jasným zřetelem na průřezové téma inkluzivního vzdělávání a multikulturality s ohledem na další vzdělávání vysokoškolských pedagogů fakult vzdělávajících učitele.

MŠMT od roku 2016 neakredituje studijní programy vysokých škol připravujících učitele. Profil absolventa těchto studijních programů je posuzován v rámci akreditačního řízení uvnitř vysoké školy (v případě práv vysoké školy z institucionální akreditace), popř. v řízení před Národním akreditačním úřadem pro vysoké školství. V materiálu MŠMT k procesu posuzování vysokoškolských studijních programů, jejichž absolventi získají odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka, ministerstvem jako uznávacím orgánem pro pedagogická povolání (materiál č.j. MSMT-21271/2017-5, Rámcové požadavky na studijní programy, jejichž absolvováním se získává odborná kvalifikace k výkonu regulovaných povolání pedagogických pracovníků) se předpokládá, že regulovaná složka této přípravy – učitelská/pedagogická propedeutika, zahrnuje též inkluzivní didaktiku.

7. Ministerstvo vnitra

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru vnitra průběžně:

a) zařazovat témata integrace romské menšiny mezi významné výzkumy resortu.

V rámci výzkumu s názvem „Bezpečnostní rizika sociálně vyloučených lokalit: Vytváření znalostí a nástrojů pro management a prevenci kriminality“ podpořené Programem bezpečnostního výzkumu České republiky v letech 2015-2020 (BV III/1-VS) bylo uskutečňováno rozsáhlé výzkumné šetření v r. 2017, které bylo v r. 2018 vyhodnocováno. Výzkumný tým Západočeské univerzity připravil výslednou metodiku, která byla dne 25. června 2019 certifikována Ministerstvem vnitra pod MV-148-12/OPK-2018, evidenční číslo osvědčení 1/2019.

b) působit, na základě poznatků z výkonu dozoru nad vydáváním a obsahem obecně závazných vyhlášek územních samosprávných celků, usnesení, rozhodnutí a jiných opatření jejich orgánů, preventivně formou doporučení pro obce a kraje s cílem předcházet diskriminačním praktikám, například v oblasti přístupu k obecnímu bytovému fondu nebo v oblasti veřejného pořádku.

Odbor veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra (dále jen „OVSDK“) posuzoval v roce 2019 zákonnost 4 189 obecně závazných vyhlášek a 7 923 jejich návrhů. Při jejich posouzení v rámci abstraktní kontroly zákonnosti nezjistil, že by obce přímo diskriminovaly některou skupinu občanů z důvodu rasy, národnosti či etnika. Nicméně OVSDK v uplynulém roce pokračoval na základě podnětu Veřejné ochránkyně práv (dále jen „VOP“) v šetření postupu města Bohumín při nastavení spádových obvodů základních škol na území města. V obdrženém podnětu bylo namítáno, že obecně závazná vyhláška (dále jen „OZV“) města Bohumín č. 2/2015 je diskriminační v přístupu vůči dětem z romských rodin, kdy vytváří nerovné podmínky v jejich přístupu ke vzdělávání, neboť jedna konkrétní základní škola je školou segregovanou, kterou navštěvují téměř výlučně romští žáci.

Ministerstvo vnitra přezkoumalo obdržený podnět a na základě jednání s městem Bohumínem shledalo v součinnosti s MŠMT a ASZ OZV č. 2/2015 v rozporu se zákonem, neboť městem Bohumínem stanovený školský obvod, který již několik let navštěvují výlučně pouze romští žáci, je segregační. Město Bohumín na základě upozornění Ministerstva vnitra zrušilo dne 10. června 2019 tuto OZV č. 2/2015, kterou se stanoví školské obvody základních škol. Tato vyhláška stanovovala školské obvody diskriminačně a vedla k segregaci romských žáků. Město Bohumín současně vydalo novou OZV č. 1/2019, nicméně předmětný školský obvod byl stanoven oproti předchozí OZV pouze s minimálním rozdílem, a proto si Ministerstvo vnitra vyžádalo stanovisko MŠMT a České školní inspekce. Ministerstvo vnitra se shodlo s MŠMT, že nastavení školských obvodů je stále segregační, a tedy v rozporu se zákonem. Město Bohumín přislíbilo zjednání nápravy, nové nastavení školských obvodů by mělo být provedeno obecně závaznou vyhláškou v únoru 2020.

Problematicke segregace ve školství věnoval zdejší odbor pozornost při tvorbě Metodického doporučení k činnosti územně samosprávných celků č. 6 - Tvorba obecně závazných vyhlášek (stanovení školských obvodů spádových mateřských a základních škol). Toto

doporučení bylo zpracováno ve spolupráci s MŠMT a Kanceláří VOP v roce 2017, bylo distribuováno obcím v tištěné podobě a je trvale přístupné na webových stránkách Ministerstva vnitra.

V roce 2019 OVSDK rovněž aktualizoval metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků č. 7.1 – Metodické doporučení k postupu obce v případě konání akce typu technoparty.

V rámci plnění úkolů stanovených Akčním plánem Strategie boje proti sociálnímu vyloučení provádí OVSDK posuzování zákonnosti pravidel (zásad) pro přidělování obecních bytů. Pravidla pro přidělování obecních bytů, zjištěná v rámci kontrolní činnosti Ministerstva vnitra nebo na základě podnětu, jsou posuzována po obsahové stránce z pohledu případné diskriminace a možnosti omezení přístupu k bytům. Důležitým aspektem celé problematiky je skutečnost, že obce nemají povinnost vydat pravidla pro přidělování obecních bytů. Celkem bylo v roce 2019 Ministerstvem vnitra zjištěno 49 pravidel pro přidělování bytů ve vlastnictví obce. Podotýkáme, že v roce 2019 byla rovněž dořešena veškerá bytová pravidla zjištěná v roce 2018.

Ministerstvo vnitra v roce 2019 posuzovalo pravidla pro přidělování bytů:

- na základě vlastních zjištění - v roce 2019 bylo provedeno 118 kontrol samostatné působnosti obcí, při nichž byla zjištěna pravidla pro přidělování bytů ve vlastnictví obce u 16 obcí, přičemž celkem byla takto zjištěna existence 20 pravidel pro přidělování bytů ve vlastnictví obce⁴.
- na základě podnětů občanů, Policie ČR a opozičních zastupitelů obcí - 5 obcí (11 pravidel pro přidělování bytů ve vlastnictví obce)
- v 18 případech byl návrh pravidel pro přidělování bytů a pravidel pro přidělování bytů zaslán obcemi ke kontrole nebo k případnému poskytnutí metodické pomoci (buď na základě vlastní iniciativy, nebo na základě vyžádání ze strany Ministerstva vnitra).

Při posouzení výše uvedených pravidel pro přidělování bytů ve vlastnictví obce dospělo Ministerstvo vnitra k těmto závěrům:

- ve 4 případech nebyl shledán rozpor se zákonem,
- ve 45 případech byl shledán rozpor pravidel či jejich návrhů se zákonem. Z toho:
  - ve 22 případech byla na základě doporučení Ministerstva vnitra obcemi zjednána dobrovolná náprava (12x zrušením bez náhrady, 10x nahrazení novými);
  - v 8 případech, kdy se jednalo o doposud neschválený návrh pravidel, bylo obcím doporučeno pravidla upravit,
  - v 15 případech Ministerstvo vnitra upozornilo obce na zjištěné nedostatky a poskytlo jim metodickou pomoc. V těchto případech se čeká na dobrovolnou nápravu pravidel.

⁴ Podotýkáme, že některé obce mají dvoje i troje pravidla pro přidělování obecních bytů, kdy se jedná např. o obecná bytová pravidla, o pravidla pro přidělování bytů zvláštního určení a např. i pravidla pro přidělování startovacích bytů či rodinných domů.

Ani v jednom případě nebylo zjištěno, že by obce přistupovaly k diskriminaci žadatelů o byt na základě národnosti či rasy. Základní pravidla pro rovný, tedy nediskriminační přístup k bytovému fondu obcí jsou uvedena v „Doporučení pro obce a města pro předcházení tvorby a rozšiřování sociálně vyloučených lokalit“ se zdůrazněním na zajištění potřeby bydlení, která jsou mj. zveřejněna na webových stránkách VOP a Ministerstva vnitra (<https://mvcr.cz/odk2/soubor/edsp-doporuzeni-low-pdf.aspx>). Tato doporučení zpracovaná Ministerstvem vnitra a Kanceláří VOP srozumitelnou formou poskytují základní informace, které jistě využijí mnohé obce při přípravě pravidel přístupu obyvatel k obecnímu bytovému fondu.

OVSDK dále spolupracoval s MPSV na přípravě Metodiky sociální práce v sociálním bydlení z hlediska dodržování zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. Jedna z příloh této metodiky je věnována Kritériím pro přidělování sociálních bytů – pravidla a rizika z pohledu sociální politiky.

c) zařazovat do vybraných vzdělávacích programů pro úředníky územních samosprávných celků téma antidiskriminačního přístupu k občanům, zavádění principů dobré správy do praxe a multikulturní výchovy.

Ministerstvo vnitra mělo v roce 2019 akreditován tento vzdělávací program pro úředníky územních samosprávných celků v oblasti multikulturní komunikace, sociální integrace a antidiskriminačním přístupům k občanům:

Název vzdělávací instituce	Název vzdělávacího programu
Fakta s.r.o. - vzdělávací zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků	Sociální integrace

Nad rámec uvedeného podotýkáme, že ze sdělení Institutu pro veřejnou správu vyplývá, že nemá v nabídce žádný vzdělávací program s romskou tematikou, neboť v posledních letech byly vypsané kurzy pro nezáměr vždy zrušeny. Nebyla zaznamenána ani poptávka po této tématice.

Od roku 2010 Vyšší policejní škola (dále jen „VPS“) a Střední policejní škola Ministerstva vnitra (dále jen SPŠ MV) v Holešově realizovala dva projekty zaměřené na vzdělávání žáků z národnostních menšin v oboru vzdělávání Bezpečnostně právní činnost (kód 68-42-M/01) „Příprava a výběr žáků z národnostních menšin ke vzdělávání ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově“ a „Vzdělávání žáků národnostních menšin ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově“. Oba projekty byly spolufinancovány Evropským sociálním fondem prostřednictvím Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost a státním rozpočtem České republiky. Pětiletá udržitelnost projektů zaměřená na vzdělávání žáků národnostních menšin ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově byla v červnu 2018 ukončena.

Škola realizuje již druhým rokem školní projekt „Integrace cizinců v rámci středního odborného vzdělávání v oboru Bezpečnostně právní činnost (kód 68-42-M/01) ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově“. Projekt vychází mimo jiné z priorit stanovených ve Strategii pro práci Policie ČR ve vztahu k národnostním menšinám do roku 2020. Ukončení projektu je stanoveno na srpen 2022.

Školní projekt „Integrace cizinců v rámci středního odborného vzdělávání v oboru Bezpečnostně právní činnost (kód 68-42-M/01) ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově“ je plně financován z rozpočtu školy. Cílovou skupinou projektu jsou cizinci a příslušníci národnostních menšin – žáci 8. a 9. tříd základních škol a jejich rodiče, dále pak již přijatí žáci ke vzdělávání ve čtyřletém vzdělávacím programu v oboru Bezpečnostně právní činnost. Členové realizačního týmu projektu „Integrace cizinců v rámci středního odborného vzdělávání v oboru Bezpečnostně právní činnost (kód 68-42-M/01) ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově“ úzce spolupracují s krajskými koordinátory pro romské záležitosti a romskými poradci. Dále spolupracují s Centry na podporu integrace cizinců, krajskými úřady – odbory školství, mládeže a tělovýchovy, úřady práce, pedagogicko-psychologickými poradnami, výchovnými pracovníky základních škol a personálními odbory Policie ČR v rámci výběru vhodných uchazečů ke vzdělávání v oboru vzdělání Bezpečnostně právní činnost ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově.

Zkušenosti se systematickým vzděláváním Romů má škola již od roku 2007. Ve školním roce 2018/2019 se v oboru vzdělání Bezpečnostně právní činnost vzdělávali 2 žáci hlásící se k romské národnosti.

V oblasti terciárního vzdělávání se problematika romské integrace promítá do modulů zaměřených na právní disciplíny. Nejvýrazněji se však odráží v modulu Multikulturní společnost. V rámci komunikace v multikulturním prostředí jsou zmiňovány dvě základní, nejvíce zastoupené komunity v ČR – romská a vietnamská – v tématu: Rasismus a práce policistů ČR s menšinami se zaměřením na vietnamskou a romskou komunitu. Cílem je výchova policistů k respektu a toleranci s důrazem na hodnotu lidství. Důraz je kladen na komunikaci a jednání bez rasových a xenofobních prvků.

Ministerstvo vnitra podpořilo v rámci Programu bezpečnostního výzkumu České republiky v letech 2015-2020 (BV III/1-VS) výzkumný projekt s názvem „*Bezpečnostní rizika sociálně vyloučených lokalit: Vytváření znalostí a nástrojů pro management a prevenci kriminality*“. Řešení tohoto projektu bylo ukončeno 30. listopadu 2018 a projekt byl uzavřen závěrečným hodnocením s výrokem U – uspěl podle schváleného projektu. Hlavními výsledky projektu jsou metodika a software.

d) začleňovat poznatky a praktické zkušenosti koordinátorů pro záležitosti romské menšiny a romských poradců a poskytovatelů sociálních služeb příslušníkům romské menšiny do celoživotního vzdělávání příslušníků a zaměstnanců Policie České republiky.

Ministerstvo vnitra uspořádalo v roce 2019 čtvrté pracovní setkání styčných důstojníků pro menšiny a krajských koordinátorů pro romské záležitosti. Dvoudenní pracovní setkání se uskutečnilo v úzké spolupráci se zástupci Oddělení kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny a Pracovní skupiny pro bezpečnost Rady vlády pro záležitosti romské menšiny. Cílem bylo prohloubení stávající spolupráce, představení aktualit z krajů a diskuze ohledně fenoménu migrace a možnostech rozšíření spolupráce i na další významné lokální, regionální i celorepublikové aktéry.

V roce 2019 byly dále uskutečněny další 4 běhy vzdělávacího programu „Kurz interkulturních kompetencí“, který byl v dubnu 2018 registrován do vzdělávacího systému Policie ČR.

Unikátní vzdělávací program je vedený formou interaktivních sebezkušenostních tréninků s prvky zážitkové pedagogiky s důrazem na rozvíjení kompetencí v oblasti menšinové problematiky.

Ministerstvo vnitra se podílelo ve spolupráci s Nejvyšším státním zastupitelstvím na tvorbě Metodické pomůcky pro policisty a státní zástupce k nenávistným projevům na internetu. Jejím cílem je především zlepšit schopnost orgánů činných v trestním řízení podřadit jednotlivé nenávistné výroky pod příslušnou skutkovou podstatu trestného činu, což by se ve svém důsledku mělo projevit ve vyšším počtu stíhaných trestných činů z nenávisti. Tvorbě metodiky předcházela analýza relevantní judikatury.

8. Ministerstvo zdravotnictví

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru zdravotnictví průběžně:

a) hledat ve spolupráci s ministryní práce a sociálních věcí systémové řešení k zakotvení a rozšíření působnosti zdravotně sociálních pomocníků, a to zejména v sociálně vyloučených lokalitách.

Státní zdravotní ústav (dále jen „SZÚ“) je přímo řízenou organizací Ministerstva zdravotnictví. Na podporu zdraví romské menšiny začal SZÚ v období 2018 - 2022 ve všech 14 krajích ČR realizovat národní projekt financovaný z OPZ „Efektivní podpora zdraví osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením“.

V roce 2019 realizoval SZÚ regionálně zdravotně výchovné aktivity v zařízeních, které navštěvuje romská populace (Hrou proti AIDS, Jak se (ne)stát závislákem, prevence kouření, prevence hepatitidy (Hygiena rukou), prevence zubního kazu, prevence obezity (Olešnice na Moravě, Veselí nad Moravou, Hodonín, Dobruč, základní a střední školy).

Každé Regionální centrum podpory zdraví (dále jen „RCPZ“) spolupracuje v rámci kraje s tzv. klíčovými partnery (KHS, KÚ, ASZ aj.) a 5x ročně pro ně pořádá kulaté stoly za účelem efektivního nastavení spolupráce a intervencí v regionu. V rámci projektu probíhá vzdělávání koordinátorů a terénních pracovníků, tzv. mediátorů podpory zdraví, v kurzu mediátora podpory zdraví v trvání 80 hodin prezenčního studia.

Za účelem zajištění všech aktivit bylo v období 2018 - 2019 založeno v každém kraji RCPZ, která disponují celkem 14 koordinátory a terénními pracovníky, tzv. mediátory podpory zdraví, převážně romského etnika, pocházející ze sociálně vyloučené lokality, v evidenčním počtu 37 a fyzickém počtu 48.

Za podporu služeb na sociálně zdravotním pomezí je zodpovědné MPSV, které však Ministerstvo zdravotnictví v tomto směru v roce 2019 neoslovilo.

b) informovat Radu vlády pro záležitosti romské menšiny o dotačních programech vyhlašovaných Ministerstvem zdravotnictví ČR.

Informace ohledně dotačních programů vyhlašovaných MZ byla zaslána na Oddělení kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny. V zaslaném materiálu (říjen 2019) byla uvedena webová stránka a termíny, kde je možné nalézt podrobnosti ohledně vyhlašovaných dotačních programů a metodiky pro podávání projektů, které jsou MZ vyhlašovány pro rok 2020.

c) informovat, v rámci postgraduálního vzdělávání zdravotnických pracovníků, akreditovaná pracoviště o možnosti využití, při výuce legislativy a etiky, podklady týkající se problematiky vztahu mezi zdravotnickými pracovníky a pacienty ze sociálně vyloučeného prostředí zajišťované a shromažďované Radou vlády pro záležitosti romské menšiny, a tyto podklady případně využít k aktualizaci studijních programů.

Ministerstvo zdravotnictví má již ve vzdělávacích programech jednotlivých oborů specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů stanovenou povinnost absolvovat kurzy zaměřené na základy lékařské etiky, komunikace, managementu a legislativy. V těchto kurzech je věnována pozornost právě oblasti etického chování a komunikace s pacientem. V rámci specializačního vzdělávání, které je primárně vzděláváním praktickým (tzn. uskutečňovaným z větší části přímo ve zdravotnických zařízeních, kde probíhají příslušné praktické výkony), se domníváme, že případné hlubší teoretické vzdělávání pro práci s etnickými menšinami a osobami ze sociálně vyloučených lokalit by mělo být spíše součástí pregraduální výuky spadající, jak již bylo výše uvedeno, do gesce MŠMT.

Ve vzdělávacích programech jednotlivých oborů specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů je stanovenou povinností absolvovat teoretický kurz „Základy lékařské etiky, komunikace, managementu a legislativy“. Část tohoto teoretického kurzu je věnována právě oblasti etického chování a komunikace s pacientem včetně komunikace s pacientem z jiných etnik.

Oblast vzdělávání nelékařských pracovníků (dále jen „NLZP“)

Vzdělávání zdravotnických pracovníků se uskutečňuje v akreditovaných zařízeních, které jsou průběžně informovány o aktuálních požadavcích na vzdělávání. Přímou řízenou organizací Ministerstva zdravotnictví (Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (NCONZO) a Institut postgraduálního vzdělávání (IPVZ)) jsou průběžně informovány a aktivně participují na vzdělávání a vytváření samotných vzdělávacích programů a akcí. Zdravotníci mají zahrnuté informace v oblasti problematiky vztahu mezi zdravotnickými pracovníky a pacienty ze sociálně vyloučeného prostředí v dostatečné míře.

Právní rámec kvalifikačního vzdělávání NLZP představuje vyhl. č. 39/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získávání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání

- § 3 odst. 2 písmeno a) etika zdravotnického povolání,
- § 3 odst. 2 písmeno i) komunikace s pacientem a osobami jemu blízkými

Na jeho podkladě jsou formulovány kvalifikační standardy přípravy na výkon NLZP. Příprava obsahuje předměty, jako je Etika zdravotnického povolání, Psychologie a komunikace, Multikulturní (transkulturní) ošetrovatelství, Základy veřejného zdravotnictví nebo Výchova ke zdraví.

Explicitně pro výkon povolání:

- Zdravotnického záchranáře stanovují cíle poskytování zdravotní péče 3.3 „Absolvent je schopen při poskytování činností poskytovaných v rámci specifické ošetrovatelské péče neodkladné, diagnostické a léčebné péče pacientům z odlišného sociokulturního prostředí jednat s vědomím jejich národnostních, náboženských a jiných odlišností“. Vyučované předměty: Transkulturní ošetrovatelství, Etika ve zdravotnictví, Psychologie, Komunikace a krizová komunikace.

- Všeobecné sestry - vyučované předměty: Transkulturní ošetrovatelství, Etika v ošetrovatelství, Psychologie, Komunikace ve zdravotnictví.
- Dětské sestry - vyučované předměty: Etika v ošetrovatelství a filosofie, Multikulturní ošetrovatelství.
- Zdravotně sociálního pracovníka - vyučované předměty: Etika, Filosofie, Psychologie, Komunikace, Sociologie, Sociální politika, Rizikové skupiny a menšiny.

V rámci postgraduálního vzdělávání jsou nelékařští zdravotničtí pracovníci vzdělávání ve vzdělávacích programech specializačního vzdělávání, které jsou tvořeny základním modulem a odbornými moduly. Základní modul obsahuje témata z oblasti pedagogiky a andragogiky, filozofie a etiky, řízení ošetrovatelské péče apod. Obsahuje následující konkrétní předměty:

- „Interpersonální dovednosti specialisty/tky“ – náplní jsou interpersonální dovednosti s ohledem na pacienta a sociální prostředí, podpůrné techniky ke zvládnutí pracovní zátěže a komunikace s agresivním pacientem, komunikace se specifickými skupinami pacientů, etický přístup k pacientům a jejich blízkým s ohledem na věk a charakter onemocnění, techniky k identifikaci faktorů ovlivňujících kvalitu života pacientů.
- „Edukace“ – náplní je mimo jiné vztah mezi zdravotnickými pracovníky a pacienty ze sociálně vyloučeného prostředí, specifika edukace dětí, seniorů, cizinců a specifických skupin nemocných.
- „Právní problematika - základní zákonné a prováděcí předpisy ve zdravotnictví“, „Práva a povinnosti zdravotnických pracovníků“, „Povinná mlčenlivost“, „Právní odpovědnost ve zdravotnictví“.

Pro získání kvalifikace jsou realizovány akreditované kvalifikační kurzy, v nichž je problematika dotčena:

- Řidič ZDS – předmět Zdravotnická psychologie, etika a komunikace.
- Řidič ZZS – předmět Psychologie, etika, komunikace, základy pedagogiky a komunikace.

Pro získání zvláštní odborné způsobilosti pro úzce vymezené činnosti, které prohlubují získanou odbornou způsobilost, je možné absolvovat certifikovaný kurz: Specifická ošetrovatelská péče o minoritní skupiny a cizince. Obsahem vzdělávání je téma specifika přímé ošetrovatelské péče u národnostních menšin žijících na území ČR s ohledem na jejich zdravotní, sociální, náboženské, kulturní a společenské odlišnosti. Dále etnické klima v české společnosti, multikulturní/transkulturní ošetrovatelství, rozdíly v prožívání nemoci, vliv rodiny, systém hodnot, životní styl, hygienické návyky, fyzické charakteristiky a další specifika jednotlivých minoritních skupin.

Dále jsou nabízeny krátkodobé vzdělávací akce, v nichž je problematika menšin hlavním či doplňkovým tématem:

- Problematika péče o cizince a specifická ošetrovatelská péče o příslušníky minoritních skupin,

- Specifické komunikační dovednosti v paliativní péči,
- Zásady komunikace s blízkými pacientů a pozůstalými,
- Komunikace s vážně nemocným pacientem,
- Komunikace je zázrak,
- Jak ovlivňuje komunikace ve zdravotnictví 7 žijících generací.

V rámci standardizace rozsahu i obsahu specializačního vzdělávání NLZP v problematice pro práci s etnickými menšinami byly zpracovány návrhy nových vzdělávacích programů, ve kterých je tato problematika součástí tématu Psychologické aspekty práce specialisty/ky, komunikační dovednosti specialisty/ky. Obsah je zaměřen na psychosociální dovednosti specialisty/ky. Komunikaci v týmu. Podpůrné techniky v komunikaci s problémovým pacientem, s agresivním pacientem, komunikace se znevýhodněnými pacienty (mentální nebo psychické poškození, autismus, handicap fyzický či smyslový, dlouhodobě nezaměstnaní, bezdomovci, apod.), komunikace s pacienty z jiných etnických skupin žijících na území ČR s ohledem na jejich zdravotní, sociální, náboženské, kulturní a společenské odlišnosti. Problematika týraných a zneužívaných osob (dětí, žen, mužů). Domácí násilí. Etický přístup k pacientům a jejich blízkým s ohledem na věk a charakter onemocnění. Identifikace faktorů ovlivňujících kvalitu života pacientů.

Ministerstvo zdravotnictví informuje na svých webových stránkách v rámci náplně výše uvedených kurzů o možnosti využít při přednášce klíčové dokumenty a podklady.

V současné době nejsou plánovány změny ve vzdělávání nelékařských povolání, jsou zde ale možnosti nabídky nových kurzů a vzdělávání v oblasti osvěty zdravotnických pracovníků v širokém spektru témat.

Ministerstvo zdravotnictví se aktuálně obrátilo na Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví, aby v rámci oblasti celoživotního vzdělávání připravili kurz se zaměřením na specifickou problematiku osob bez přístřeší, především osob ohrožených ztrátou přístřeší. Kurz byl plánován na 5. června 2019, nebyl realizován z důvodu nezájmu o tuto problematiku.

9. Ministerstvo zemědělství

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru zemědělství průběžně:

a) nacházet, ve spolupráci s ministryní práce a sociálních věcí a s představiteli romských organizací, možnosti pro využití firem zaměstnávajících romské občany při zadávání zakázek v rámci působnosti resortu.

Zaměstnávání romských občanů se v resortu zemědělství uskutečňuje např. způsobem společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek, při jejichž plnění musí vybraný zhotovitel uplatnit určitý počet osob z řad dlouhodobě nezaměstnaných nebo přímým zadáváním zakázek menšího rozsahu romským firmám.

V roce 2019 se zapojil do zadávání zakázek romským firmám státní podnik Povodí Vltavy.

Realizováno bylo celkem 10 akcí, celkové náklady činily 2,2 mil Kč (bez DPH). Jednalo se o méně náročné práce při údržbě břehového porostu, vyřezávání dřevin, obnově průtočných profilů a opravách opevnění.

Určité problémy se vyskytovaly, a to třeba v tom, že nebyl zhotovitel na počátku vybaven příslušnou technikou, nebo byla potřeba zvýšeného dohledu a konzultací úsekového technika. To ale bylo u jednotlivých firem rozdílné.

Celkově lze tedy říci, že technicky zcela nenáročné stavby jsou předmětné firmy schopny realizovat v požadované kvalitě i termínech. Proto je vnímána další spolupráce na uvedeném druhu akcí jako možná a pro integraci romských spoluobčanů přínosná.

Poměrně úspěšně se uplatňují firmy zaměstnávající Romy při realizaci zakázek zadávaných Povodím Odry, s.p. Podnik dlouhodobě spolupracuje s Asociací romských podnikatelů a spolků včetně Hnutí romských studentů. Na základě osvědčené spolupráce získaly romské firmy v loňském roce celkem 38 zakázek malého rozsahu v celkové výši 3. 539 tis. Kč, což je nárůst oproti roku 2018. Jednalo se většinou o údržbu břehových porostů, odstraňování naplavenin a padlých stromů, sečení a zednické práce. Práce byly provedeny včas a v požadované kvalitě.

Další zakázky, při jejichž realizaci se uplatňují romské firmy, jsou demoliční práce v rámci projektu protipovodňových opatření na horním toku řeky Opavy. Jedná se o odstraňování objektů (staveb) na určeném území a rovněž zde se jedná o pokračující spolupráci z minulých let.

Celkový finanční objem realizovaných zakázek státního podniku Povodí Odry v roce 2019 romskými firmami je cca 9.267 tis. Kč, což je o 2.565 tis. Kč více oproti roku 2018.

V roce 2019 pokračovala spolupráce podniku Povodí Labe, s.p., s Vazební věznicí v Litoměřicích. Jednalo se o úklidy břehových pozemků apod. Dobrovolné zapojení odsouzených do práce se jeví jako prospěšné a nepochybně také pomáhá i s přípravou na jejich začlenění do běžného života.

Krom toho jsou pro realizaci zakázek malého rozsahu oslovovány místní firmy zaměstnávající osoby znevýhodněné na trhu práce.

Pouze jednu stavební akci realizovala v roce 2019 firma zaměstnávající romské občany pro státní podnik Povodí Ohře, s.p. Podnik přitom oslovil sedm romských subjektů při zadávání zakázek malého rozsahu. O nabízené práce při údržbě vodních toků však žádný z nich neprojevil zájem.

V návaznosti na rok 2019 pokračovala aktivní a průběžná komunikace státního podniku Lesy České republiky, s.p. (dále jen „LČR“) s Celostátní asociací sociálně odpovědných romských spolků a podnikatelů v ČR i Asociací romských podnikatelů a spolků v ČR, a to jak na úrovni krajských ředitelství (dále jen „KŘ“) a lesních správ (dále jen „LS“), tak i na Ředitelství LČR.

LČR aktivně upozorňují dané asociace na vyhlášené vhodné veřejné zakázky, které jsou zveřejňovány standardně na internetových stránkách LČR. V případě zájmu se jednotlivé subjekty mohou do těchto otevřených veřejných zakázek přihlásit a proběhne objektivní výběrové řízení. Zaměstnanci LČR všem subjektům poskytují i případnou podporu s potřebnou administrací.

Zájem o přihlášení se do systému veřejných zakázek není z jejich strany velký a ve výběrových řízeních poměrně často neuspějí z důvodu vyšší nabídkové ceny.

V lesnických pracích se jednalo s asociacemi o zakázkách na sběr klestu (zakázka nakonec nezrealizována pro nezájem - KŘ Šumperk a KŘ Zlín) a chemickou asanaci dříví (např. KŘ Brno a KŘ Jihlava – odvedena práce pouze částečně a nekvalitně, problémy s dodržováním postupů a bezpečnosti práce – ze strany LČR jsou vymáhány sankce).

Úspěšná spolupráce se rozvíjí ve sběru semen, a to především v rámci KŘ Teplice a KŘ Liberec. Za rok 2019 bylo sebráno přes 1 730 kg bukovic, 3 000 kg kaštanů a žaludů a 20 kg semen olše. V této oblasti je spolupráce bezproblémová a semena jsou odevzdávána v patřičné kvalitě.

Romské organizace se účastnily dále i stavebních zakázek. Jednalo se cca o 40 akcí v menším rozsahu. Předpokládaná souhrnná hodnota v roce 2019 činila cca 7 mil Kč. Jednalo se např. o opravy odvozních linek, drobné opravy objektů a oplocenek, opravy propustků, úpravy koryt potoků, sečení trávy atp. Nejvíce akcí bylo zrealizováno v rámci KŘ Karlovy Vary, KŘ České Budějovice a ST Berounky.

b) usnadňovat, v rámci sociálního zemědělství, přístup na trh práce osobám, které obtížně hledají zaměstnání včetně příslušníků romské menšiny.

Sociální zemědělství v současné době získává pozornost na základě pozitivního vnímání zemědělství a venkovských zdrojů, kdy se přirozenou cestou zvyšuje i zájem o příznivé účinky přírodních prostor a zemědělských činností pro sociální, zdravotní a duševní pohodu zúčastněných osob. V tomto kontextu představuje koncept sociálního zemědělství novou šanci pro zemědělce zavádět a vytvářet nové alternativní služby, rozšířit a diverzifikovat své činnosti a jejich roli ve společnosti. Sociální zemědělství tak v sobě spojuje dva světy – zemědělství a sociální služby. Jeho posláním je, kromě zemědělské produkce a služeb, zaměstnávat, vzdělávat a uskutečňovat různé druhy terapií pro široké spektrum

znevýhodněných osob a to za využití dostupných zemědělských zdrojů v daném místě. Cílem je tak za účasti hlavních aktérů (zemědělci a místní komunity) podporovat nebo vytvářet sociální služby ve venkovských oblastech, které přispívají sociálnímu začleňování. Důležitou přidanou hodnotou je možnost integrovat znevýhodněné osoby do prostředí, které především ve venkovských oblastech umožňuje flexibilitu, blízkost a neformálnost širokého spektra vztahů při jejich začleňování, a to především za předpokladu, že budou vykonávat smysluplnou činnost – práci – vedoucí k posílení jejich osobnostních a profesních dovedností a schopností, ale také větší nezávislosti a lepšímu sociálnímu postavení.

Cílovou skupinu pro koncept sociálního zemědělství je možné v maximální míře vymezit tak, že se jedná o osoby sociálně a zdravotně znevýhodněné, které potřebují zvýšenou péči při jejich integraci do pracovního nebo běžného prostředí. Vzhledem ke své interdisciplinární povaze tak má sociální zemědělství možnost řadu různých problematických oblastí pozitivně ovlivnit a přinést výhody, mezi které patří především tvorba a udržení pracovních míst na venkově. Některé z projektů v sociálním zemědělství jsou zakládány jako nové organizace, které vytvářejí nová pracovní místa pro místní obyvatele právě z venkovských oblastí, což má pozitivní dopad také na snižování počtu obyvatel nebo na nezaměstnanost jako takovou. Pro samotné klienty vidíme přínosy především v posilování jejich kvality života, sociálního začleňování, vzdělávání, zaměstnanosti a terapie.

Venkovské prostředí je specifické tím, že zde nežijí početné romské komunity a tudíž nedochází ani ke vzniku sociálně vyloučených lokalit, jak můžeme sledovat v některých městech. Do aktivit sociálního zemědělství se romští občané přesto zapojují, a to buď jako zaměstnanci sociálních zemědělských farem, nebo i jako klienti při rehabilitačních činnostech.

Resort zemědělství podporuje dlouhodobě projekty zaměstnanosti osob obtížně umísťitelných na trhu práce ve venkovských oblastech. I když se nevede evidence zastoupení Romů v této skupině, z pozorování je patrné, že cílovou skupinou jsou i romští obyvatelé venkova. V roce 2019 byly sociálně zemědělské projekty zaměřené na zaměstnanost podpořeny částkou 6,4 mil. Kč.